

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут психології та соціальної роботи
Кафедра загальної, вікової та соціальної психології імені М.А. Скока

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «магістр»
на тему

**«ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В ОНЛАЙН-ПРОСТОРІ
(в умовах воєнного часу)»**

Виконав:
студент II курсу магістратури,
61 групи
**Докторович Олександр
Юрійович**

Науковий керівник:
канд. психол. наук, доцент
Ляховець Лариса Олексіївна

Захищено з оцінкою _____

Голова ЕК _____

Чернігів 2024

Студентка

_____ (підпис) _____ (ПІБ)

Науковий керівник

_____ (підпис) _____ (ПІБ)

Рецензент

_____ (підпис) _____ (ПІБ)

Кваліфікаційна робота розглянута на засіданні кафедри загальної, вікової та соціальної психології імені М.А. Скока, протокол № _____ від «___» _____ 2023 року. Студентка допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри

_____ (підпис) _____ (ПІБ)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
 РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ФЕНОМЕНУ МАНІПУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНОЮ СВІДОМІСТЮ	 8
1.1. Інформаційно-психологічні впливи: поняття, механізми, види	8
1.2. Особливості реалізації інформаційно-психологічних впливів засобами Інтернет-ЗМІ	14
1.3. Способи протидії інформаційно-психологічним впливам	19
Висновки до першого розділу	24
 РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОНЛАЙН-ПРОСТОРІ	 26
2.1. Організація та методи дослідження	26
2.2. Характеристика вибірки	29
2.3. Аналіз отриманих результатів	35
2.4. Едукаційний захід на тему: «Інформаційна гігієна: навички критичного мислення та збалансованого сприйняття медійних джерел»	52
Висновки до другого розділу	66
 ВИСНОВКИ	 68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	77

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогоднішній день інформаційно-психологічні впливи в онлайн-просторі стають все більш актуальними та значущими з точки зору вивчення і дослідження. Онлайн-простір відкриває широкі можливості для реалізації інформаційно-психологічних впливів, що вимагає уваги з точки зору вивчення та дослідження. Вивчення та дослідження цих особливостей є дуже актуальними, оскільки дозволяють зрозуміти механізми впливу на людей, збагатити наші знання про психологію поведінки в онлайн-середовищі, розробити методи протидії негативному впливу, а також забезпечити більш ефективні стратегії використання інформаційних технологій для покращення комунікації та розвитку суспільства. Таке дослідження сприяє появі більш освічених і критичних користувачів, які можуть ефективніше реагувати на інформаційні впливи.

Вивчення особливостей реалізації інформаційно-психологічних впливів в медіапросторі є активним напрямом досліджень, про що свідчить значна кількість праць. Так, зокрема, проблемою формування концептуальних, теоретичних і технологічних аспектів інформаційно-психологічного протидіювання займалися В.Б. Толубко, А.О. Рось, А.Г. Лук'янець, та ін.; темі визначення теоретико-методологічних проблем сутності та змісту механізмів інформаційно-психологічних впливів присвячені роботи таких вчених, як В.М. Богуш, І.К. Мельник, О.В. Литвиненко та ін.; В.Клименко, М.М. Присяжнюк, та ін. працювали над проблемою узагальнення теорії та практики психологічних та інформаційних операцій в умовах війни; питання зловживання інтернет-мережею та протидією маніпуляціям досліджували О.М. Арестова, К.В. Боярова, О.Є. Войскунський та ін.

Оскільки онлайн-простір постійно змінюється, і з'являються нові технології та методи впливу, необхідно продовжувати вивчати цю тему, адаптуючи свої підходи до сучасних реалій, що і зумовило вибір теми кваліфікаційного дослідження.

Мета дослідження: розкрити особливості реалізації інформаційно-психологічних технологій в медіапросторі.

Досягнення поставленої мети здійснювалося шляхом реалізації наступних завдань:

1. Висвітлити механізми та види інформаційно-психологічного впливу в засобах Інтернет-ЗМІ та особливості їх реалізації.
2. Проаналізувати способи протидії деструктивним інформаційно-психологічним впливам.
3. Організувати й провести емпіричне дослідження особливостей реалізації інформаційно-психологічних технологій у вітчизняному медіапросторі.
4. Здійснити якісний та кількісний аналіз отриманих результатів.
5. Розробити психологічні рекомендації у формі едукативного заходу на тему: «Інформаційна гігієна: навички критичного мислення та збалансованого сприйняття медійних джерел».

Об'єкт дослідження: феномен інформаційно-психологічних технологій.

Предмет дослідження: особливості реалізації деструктивних інформаційно-психологічних технологій у вітчизняному медіапросторі (в умовах воєнного часу).

Методи дослідження. Дослідження особливостей інформаційно-психологічного впливу в медіапросторі базується на принципах системного аналізу, узагальнення даних наукової літератури; емпіричне дослідження означеної проблеми здійснювалося методом контент-аналізу.

Структура кваліфікаційного дослідження. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів (теоретичного та емпіричного), висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та додатків.

Обсяг основної частини роботи становить 64 сторінки; вона містить 1 таблицю, 2 рисунка і 1 додаток.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ФЕНОМЕНУ МАНІПУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНОЮ СВІДОМІСТЮ

1.1. Інформаційно-психологічні впливи: поняття, механізми, види

У сьогоденних умовах, з розширенням доступу до Інтернету та зростанням популярності використання онлайн-платформ, інформаційно-психологічні впливи набувають особливої актуальності та значущості. Цифрова ера відкрила безліч можливостей для швидкого та ефективного поширення інформації, але водночас створила і загрози, пов'язані з масовою пропагандою, маніпуляціями та дезінформацією [19]. Онлайн-простори стали не лише платформами для спілкування, а й інструментами для впливу на масову свідомість, формування поглядів та емоцій, що ставить під загрозу інформаційну безпеку та демократичні цінності сучасного суспільства. Збільшення уваги до інформаційно-психологічних впливів є необхідним для розуміння та протидії маніпулятивним практикам, забезпечення інформаційної грамотності та критичного мислення, що стає невід'ємною складовою сучасного інформаційного простору [3].

Поняття «інформаційно-психологічні впливи» стало дуже поширеним останніми роками, що пов'язано насамперед з тим, що дане поняття використовуються дослідниками та фахівцями в галузі комунікацій, психології, політичних наук та інших суміжних галузях. Використання цього терміну пов'язано з розвитком інформаційних технологій, поширенням інформаційних кампаній, спрямованих на зміну поведінки, поглядів та уявлень аудиторії. Інформаційно-психологічні впливи є актуальною темою досліджень у сучасному інформаційному суспільстві і дослідники продовжують досліджувати їх вплив на громадську думку та поведінку людей [6].

Інформаційно-психологічні впливи, згідно з В. Остроуховим та В. Петриком, визначаються як організоване та цілеспрямоване використання спеціальних інформаційних засобів та технологій для зміни свідомості населення з метою корекції їх поведінки. Тобто, це систематичні дії, спрямовані на вплив на переконання, погляди та емоції людей, з метою зміни їхньої поведінки відповідно до певної цілі або завдання [29, с. 136].

Згідно з В. Жадьком, Ю. Харитоненко та Ю. Полтавцем, інформаційно-психологічні впливи можуть бути розглянуті у двох широких аспектах. В першому, вони визначаються як плановане використання інформаційних технологій та методів для впливу на свідомість людини. У другому, більш специфічному, вони є інструментами впливу, застосовуваними під час активних бойових дій з метою деморалізації противника. Такі операції можуть використовуватись для маніпулювання думками, емоціями та поведінкою, як в мирний, так і в бойовий період, що підкреслює їх значення у сучасному інформаційному суспільстві [5, с. 23-231].

М. Діденко та О. Зелінська визначають інформаційно-психологічний вплив як цілеспрямовані дії, сплановані з використанням інформаційних технологій та психологічних методів, що спрямовані на вплив на свідомість, погляди, емоції та поведінку людей під час воєнних конфліктів. Цей вплив, на думку авторів, включає маніпулятивні та психологічні прийоми, зокрема поширення дезінформації, пропаганди, створення певних образів і стереотипів з метою досягнення певних цілей під час війни [9, с. 212].

Згідно з дослідженням «Психологічні аспекти інформаційного впливу під час воєнних дій в Україні» авторів І. Жданової, Л. Бондаренко та А. Велічка, інформаційно-психологічний вплив під час воєнних дій є системою цілеспрямованих заходів, спрямованих на зміну свідомості, уявлень, емоцій та поведінки людей в умовах військового конфлікту в Україні. Цей вплив включає, як стверджують дослідники, розповсюдження пропагандистських матеріалів, дезінформацію, маніпулятивні методи з метою впливу на громадську думку, підтримки військових операцій або деморалізації ворожих військових сил.

Дослідники також зазначають, що інформаційно-психологічний вплив стає важливим інструментом для досягнення військових цілей та формування суспільної підтримки під час воєнного конфлікту [12].

За дослідженням О. Невельської-Гордєєвої та В. Нечитайла, інформаційно-психологічний вплив є процесом, у якому маніпулятивні методи та техніки використовуються для зміни свідомості, уявлень, емоцій та поведінки людей. Це є ефективним інструментом у сучасних інформаційних війнах та конфліктах, де спеціальні агенти, організації або країни використовують маніпуляції та дезінформацію для досягнення своїх цілей, таких як контроль над громадською думкою, формування стереотипів, розпалювання конфліктів або дестабілізація ситуації в іншій країні чи регіоні. Інформаційно-психологічний вплив також, на думку дослідників, використовується з метою підтримки агресивних дій або, навпаки, для зменшення опору та підтримки населення в умовах воєнних конфліктів та інформаційних війн [26].

У нашому дослідженні з урахуванням вище викладених підходів до поняття «інформаційно-психологічний вплив», які включають сплановане та цілеспрямоване використання технологій та методів поширення інформації для зміни свідомості, уявлень, емоцій та поведінки людей, ми будемо використовувати таке поняття: інформаційно-психологічний вплив — це сплановане та цілеспрямоване використання технологій та методів поширення інформації з метою зміни свідомості, уявлень, емоцій та поведінки людей. Це поняття охоплює різноманітні дії та впливи, які використовуються в різних сферах, таких як психологія, соціологія, політика, військові конфлікти, соціальні процеси, медіа та інше. Інформаційно-психологічний вплив використовується для досягнення різноманітних цілей, таких як формування громадської думки, маніпуляція масами, підтримка або деморалізація суб'єктів, розв'язання конфліктів тощо. Це поняття дозволяє охопити широкий спектр дій і впливів, що можуть використовуватися в різних контекстах.

В. Горбулін підкреслює, що головною метою інформаційно-психологічних впливів є маніпулювання колективною свідомістю з такими цілями: поширення

певних ідей і поглядів серед громадськості; створення дезорієнтації та дезінформації серед населення; послаблення утверджених переконань, що формують основу суспільства; застосування залякування [14, с. 15].

В. Петрик визначає наступні цілі інформаційно-психологічних операцій. Перша ціль полягає в впливі на процес прийняття управлінських рішень, на які розраховує агресор, з метою досягнення певних політичних, військових або економічних змін. Друга ціль – отримання компрометуючих матеріалів, що можуть використовуватися для шантажу або дестабілізації ситуації в політичних та економічних сферах. Третя ціль полягає в створенні дестабілізації економіки та політичної ситуації в країні або регіоні з метою послаблення стабільності та сприяння впливові агресора на події та рішення. Ці цілі відображають стратегічний характер інформаційно-психологічних операцій, спрямованих на досягнення конкретних політичних, економічних або військових переваг у міжнародних стосунках і конфліктах [32, с. 73].

Ми вважаємо, що основною метою інформаційно-психологічних впливів є маніпулювання масовою свідомістю з метою впливу на усвідомлення, погляди та поведінку людей. Ці впливи включають в себе поширення деструктивних ідей або поглядів, дезінформацію, залякування та створення дезорієнтації [2, с. 392].

Важливо зазначити, на нашу думку, що дослідники Інституту національно-стратегічних досліджень США виокремлюють основні компоненти інформаційно-психологічного впливу, що включають наступне [5, с. 138]:

- поширення деструктивних ідей та поглядів агресора серед суспільства;
- створення дезорієнтації та дезінформації серед громадян;
- послаблення переконань масової аудиторії;
- залякування суспільства, показуючи могутність країни-агресора, а також залякування образом ворога.

З метою досягнення своїх цілей, зазвичай використовуються різноманітні механізми інформаційно-психологічного впливу, спрямовані на вплив на свідомість громадян на індивідуальному, груповому та суспільному рівнях.

Останнім часом такі механізми включають ЗМІ, комп'ютерні програми, мережу Інтернет та месенджери, соціальні мережі, розповсюдження чуток, агітаційні листівки та використання пропагандистських елементів у творах мистецтва і інших джерелах інформації.

У науковій літературі велика увага приділяється механізмам, що використовуються для дезорієнтації населення. Зокрема [15, с. 46-48]:

- дезінформація (маніпулювання інформацією з метою введення людей у помилку або спонукання до певних запрограмованих дій);
- психологічний тиск (залякування та агресивні дії спрямовані на примус діяти згідно з визначеною схемою);
- маніпуляція (ґрунтується на психологічних впливах, що здебільшого залишаються непомітними, але спрямовані на зміну активності і поведінки особи);
- інформаційний тероризм (спеціальний вплив на певні групи громадян та органи влади, який включає погрози, залякування та навіть насильство, при цьому використовується спотворена інформація для збільшення напруги в суспільстві);
- поширення чуток (передача, зазвичай неправдивої інформації з метою створення дестабілізації в суспільстві);
- диверсифікація громадської думки (розпорошення уваги органів влади на другорядні проблеми з метою відволікання від розв'язання важливих суспільних та економічних завдань).

Ці механізми інформаційно-психологічного впливу намагаються змінити усвідомлення та поведінку людей, спонукати їх до певних дій та формувати вплив на суспільні процеси з метою досягнення власних цілей.

В. Петрик виокремлює наступні механізми реалізації інформаційно-психологічного впливу [33, с. 125-126]:

- тенденційне викривлення фактів (подання необ'єктивної інформації, використовуючи правдиві дані, але з певними викривленими аспектами);

- дезінформація «від зворотнього» (подання правдивих даних в зміненому вигляді або в такий спосіб, що спричиняє сумніви та сприймається суб'єктом як неправдива інформація);
- термінологічне «мінування» (спотворення первинного сенсу базових термінів);
- «сіра» дезінформація (змішання правдивої та неправдивої інформації для створення певного враження або зміни думки);
- «чорна» дезінформація (подання громадянам великої кількості неправдивих фактів з метою введення в оману або спонукання до певних дій).

Ці механізми інформаційно-психологічного впливу також використовуються для досягнення певних цілей, маніпулювання свідомістю громадян та створення впливу на суспільні процеси.

На нашу думку, механізми інформаційно-психологічного впливу – це різноманітні методи та засоби, які використовуються для зміни свідомості, переконань і поведінки індивідів або груп людей. Ці механізми включають в себе викривлення фактів, дезінформацію, маніпуляцію, психологічний тиск, створення страху або зацікавленості, поширення чуток, використання медіа, соціальних мереж та Інтернет-платформ. Метою використання таких механізмів є залучення громадської підтримки, формування певних стереотипів або дезорієнтація суспільства з метою досягнення певних політичних, економічних або воєнних цілей.

В науковій літературі розрізняють такі види інформаційно-психологічного впливу [25; 37]:

- нейролінгвістичний вплив;
- психоаналітичний (психокорекційний) вплив;
- психогенний вплив;
- психотропний вплив;
- звукова регуляція.

Нейролінгвістичний вплив – це метод психологічного впливу, який використовує спеціальні прийоми з метою створення позитивної мотивації,

корекції внутрішніх уявлень та переконань, а також формування певних патернів поведінки та світогляду у людини. Використання нейролінгвістичних методів дозволяє впливати на психіку та свідомість особистості, сприяючи позитивним змінам у її житті та діяльності [37].

Психоаналітичний (психокорекційний) вплив передбачає вивчення і аналіз підсвідомості людини та вплив на неї, уникаючи опору на рівні свідомості [37].

Психогенний вплив – це психічний або фізичний вплив подій або явищ на мозок та свідомість людини, в результаті якого спостерігається порушення вищої нервової діяльності, що проявляється у відчутті паніки, страху, а також у втраті здатності до раціонального мислення [37].

Психотропний вплив – це метод впливу, який здійснюється шляхом передачі енергії мислення або психічних впливів, не використовуючи звичайних п'яти чуттів. Цей метод впливає на свідомість та психологічний стан людини, але він не обмежується стандартними способами сприйняття, такими як зір, слух, дотик, смак або запах, замість цього, психотропний вплив використовує інші, більш недосяжні або підсвідомі методи передачі інформації чи енергії для впливу на індивіда [25, с. 70].

Звукова регуляція – це система передачі інформації шляхом звукових сигналів або звукових знаків. Ця форма комунікації дозволяє передавати закодовану інформацію через різні звукові сигнали, які можуть бути розпізнані та зрозумілі для отримувача. Звукова регуляція використовується в різних сферах життя, таких як мова, музика, радіо, телефонія та інші комунікаційні засоби [25, с. 72].

Отже, інформаційно-психологічні впливи є спеціальними методами та технологіями, спрямованими на зміну свідомості, поглядів і поведінки людей, які використовуються для різних цілей, включаючи маніпуляцію громадською думкою, залякування, дезінформацію та дестабілізацію суспільства. Оскільки вони є, зазвичай, дієвими та навіть небаченими для багатьох, розуміння і пізнання таких впливів є важливим з метою забезпечення інформаційної безпеки та захисту громадських інтересів.

1.2. Особливості реалізації інформаційно-психологічних впливів засобами Інтернет-ЗМІ

Використання Інтернет-ЗМІ для реалізації інформаційно-психологічних впливів стало актуальним і складним явищем в сучасному світі. Засоби масової інформації в Інтернеті надають можливість широко і ефективно впливати на свідомість та поведінку аудиторії, зокрема за допомогою дезінформації, маніпуляції, агітаційних матеріалів та поширення чуток, а врахування особливостей цих механізмів реалізації дозволить ефективніше боротися з інформаційною маніпуляцією та забезпечити інформаційну безпеку суспільства [10, с. 13].

Зауважимо, що В. Сороченко детально описав механізми реалізації інформаційно-психологічних впливів засобами Інтернет-ЗМІ, зокрема такі: «хвацька артилерійська атака», «наступ по всьому фронту», «оточення противника», «ефект присутності», «обхід із флангу», «інтегрування продукту інформаційно-психологічної діяльності», «створення власного простору обговорення» [16, с. 183].

«Хвацька кавалерійська атака» є однією з технік маніпуляції, яку застосовують ЗМІ під час здійснення інформаційно-психологічного впливу. Ця техніка полягає у масовому розповсюдженні матеріалів з «потрібною» інформацією про опонента, включаючи як реальні, так і вигадані факти. «Хвацька кавалерійська атака» зазвичай здійснюється кількома етапами, швидко з'являючись в інформаційному просторі через медіа та інтернет видання. Сторона, що стає об'єктом атаки, може бути змушена розгортатися та спростовувати недостовірні дані, втрачаючи при цьому ініціативу. Ця техніка особливо популярна серед українських компаній, так як вона відносно дешева і проста у виконанні [16, с. 183].

«Наступ по всьому фронту» – це тактика інформаційно-психологічного впливу, яка передбачає масштабне розповсюдження приховано негативної інформації через ЗМІ. Спочатку з'являються декілька публікацій негативного

характеру, а потім ці матеріали активно транслюються в країні, де планується здійснити атаку. У цій тактиці використовується повний арсенал інформаційно-психологічних засобів, включаючи акції протесту, пікети та маніфестації. Метою такої тактики може бути дискредитація або зіпсуття іміджу противника, збурення громадської думки, створення соціальної нестабільності або зміна позицій в конфліктних ситуаціях [16, с. 184-185].

«Оточення противника» – це одна з тактик інформаційно-психологічного впливу, яка передбачає готування «мінних полів» або інформаційних закладок на низькопріоритетних джерелах інформації. Головна мета такої тактики – обмежити рух противника та підготуватися для подальшої атаки. Для досягнення цього, на медіа ресурсах часом розміщують відверту неправдиву інформацію. Ця тактика передбачає підготовку двох флангових ударів, які потім замикатимуться, що робить зрозумілим, що ці удари насправді стосуються одного і того ж об'єкта або підприємства з однією і тією ж проблемою. Внаслідок такого оточення, об'єкт опиняється в інформаційній пастці, не маючи шансів вирватися назовні. Ця тактика часто застосовується в локальних інформаційно-психологічних впливах, зокрема в політиці на регіональному рівні [16, с. 185].

Техніка «ефекту присутності» була вперше використана нацистською пропагандою і містить низку прийомів, спрямованих на створення ілюзії реальності. Ці прийоми часто використовуються під час «репортажів з місць боїв» і в кримінальній хроніці, коли фабрикуються заднім числом зйомки «реальних» подій, таких як піймання бандитів або автокатастрофа. За допомогою різкого смикання камери і збивання із фокусу створюється ілюзія «бойової обстановки», а в цей час перед камерою можуть бігти люди, чути постріли і т. д. Це все виглядає так, нібито оператор, знаходячись у страшному хвилюванні та під вогнем, знімає реальність. Такий прийом має на меті створити ілюзію достовірності та викликати сильний емоційний вплив на глядачів, що створює відчуття глибокої реальності подій, що забезпечує потужний «ефект присутності». Застосування «ефекту присутності» дає змогу зробити враження, начебто глядачі перебувають безпосередньо в центрі подій. Ця тактика

використовується з метою більш емоційного впливу на аудиторію та збільшення уваги до переданої інформації [16, с. 186].

Техніка «обхід із флангу» передбачає створення враження об'єктивності та неупередженості джерела інформації. Це досягається тим, що коли людина отримує інформацію, яка суперечить її власним переконанням або позиції, активізується психологічний захисний механізм, який допомагає їй зберегти внутрішню рівновагу та впевненість у своїй правоті, захищаючи від когнітивного дисонансу. ЗМІ використовують цей механізм, щоб пробитися через негативну думку аудиторії або обійти її, з метою здобуття можливості впливати на людей [16, с. 186].

Інтегрування продукту інформаційно-психологічної діяльності означає включення різних елементів, таких як чутки, міфи, резонансна інформація та інше, у контент, що розповсюджується ЗМІ. Цей процес передбачає попередню фахову оцінку можливості органічного впровадження такої інформації як у потоки новин, так і в соціальні мережі. Така оцінка включає аналіз того, наскільки відповідає соціальна мережа критеріям цільової групи, якій адресовано повідомлення. Ціль інтеграції такого продукту – активувати реакцію інтересу, підтримки або іншої необхідної відповіді у цільовій аудиторії. Застосування різноманітних елементів інформаційно-психологічної діяльності сприяє залученню уваги глядачів, читачів або користувачів соціальних мереж, що підсилює вплив та реакцію на передану інформацію [16, с. 187].

Створення власного простору обговорення – власного ЗМІ, який постійно оновлюється і підтримується комунікаційно, має велику ефективність впливу. Фахівці з комунікацій вважають, що найбільший ефект можна досягти, використовуючи авторські експертні ресурси, тобто ЗМІ, які належать до певного власника, створюють свій унікальний простір для обговорень та інформаційно-психологічного впливу. Цей простір постійно оновлюється новою інформацією, що дозволяє привертати увагу аудиторії та зберігати її інтерес. Створення власного простору обговорення і постійне оновлення контенту сприяє

залученню і утриманню аудиторії, а також підвищує значення власного ЗМІ на ринку масових комунікацій [16, с. 187].

На нашу думку, розглянуті техніки реалізації інформаційно-психологічного впливу використовуються для маніпуляції думкою та емоціями аудиторії і створюють ілюзію об'єктивності, впливають на усвідомлення реальності та підсилюють ефект присутності, що допомагає досягти бажаних цілей у різних контекстах.

Інформаційно-психологічні впливи ЗМІ базуються на розповсюдженні недостовірної інформації з метою відволікання уваги аудиторії від актуальних проблем, переносячи фокус на другорядні питання. До таких технік відносять приховування істотної інформації, створення комунікативного шуму, зміщення понять, відволікання уваги, пріоритет над негативною інформацією, інформаційне табу та поширення безпосередньої неправди. Використання цих технік дозволяє створити враження об'єктивності та перекрутити сприйняття реальних подій в суспільстві [16, с. 187].

Техніка приховування істотної інформації включає замовчування фактів, які мають значний вплив на ухвалення рішень або є важливими для суспільства. Наприклад, при рекламі чудодійних ліків та передвиборчих агітаційних програмах можуть забувати повідомити про побічні ефекти ліків або недоліки кандидатів. Це може спотворити сприйняття інформації та вплинути на ухвалення обґрунтованих рішень аудиторією [16, с. 188].

Техніка комунікативного шуму, або інформаційного сміття, передбачає приховування важливої інформації серед великої кількості непотрібної, що включає спам, другорядні новини, розважальні шоу, які відволікають увагу глядачів, слухачів або читачів від актуальних тем. Ця техніка використовується для перекриття доступу до суттєвої інформації, яка не може бути прихована зовсім [16, с. 188].

Техніка зміщення понять полягає в застосуванні загальновживаних концепцій, які формують світогляд суспільства, у маніпулятивних дискурсах. Ці

поняття заповнюються новим змістом та зсуваються акценти в суспільній свідомості з метою впливу на думки та погляди аудиторії [16, с. 188].

Техніка відволікання уваги полягає у спрямуванні уваги людей від реально важливих подій на незначущі події або теми. Цей метод активно використовується жовтою пресою та деякими ЗМІ, які використовують помітні заголовки та інші прийоми, щоб привернути увагу аудиторії до другорядних новин, відводячи її від суттєвих інформаційних подій [16, с. 188].

Техніка пріоритету негативної інформації передбачає, що негативні події та новини отримують пріоритетну увагу над позитивними. Ця тенденція призводить часто до деградації ЗМІ як надійного джерела інформації [16, с. 189].

Техніка інформаційного табу передбачає заборону або приховування певної інформації, яка відома громадськості, але не допускається до публічного обговорення чи розголошення ЗМІ. Це відрізняється від замовчування, де інформація може бути не відома взагалі. Така техніка використовується для контролю над доступом до чутливих або неприємних тем, що можуть вплинути на думку аудиторії [16, с. 189].

Техніка безпосередньої неправди передбачає поширення інформації, яка є неправдивою навіть з точки зору тих, хто її поширює, також відома як «брехня в ім'я порятунку» [16, с. 189].

Ми вважаємо, що зазначені техніки інформаційно-психологічної війни в ЗМІ спрямовані на поширення недостовірної інформації, відволікання уваги аудиторії, приховування істотних фактів, підміна понять та переважання негативної інформації. Використання розглянутих технік зазвичай спотворює сприйняття подій, збільшує вплив на громадську думку та впливає на аудиторію, спричинивши емоційний вплив та спотворення реальності.

Отже, реалізація інформаційно-психологічних впливів засобами Інтернет-ЗМІ має свої особливості, зокрема широкий охоплення аудиторії, швидке поширення інформації, можливість персоналізації змісту для кожного користувача. Інтернет-ЗМІ створюють сприятливе середовище для використання технік інформаційно-психологічного впливу, що може призвести до посилення

їх впливу на громадську думку, формування ставлення до певних подій та суб'єктів. Врахування цих особливостей є важливим для збереження об'єктивності та різноманітності інформаційного простору.

1.3. Способи протидії інформаційно-психологічним впливам

В сучасному світі інформаційний простір стає все більшим полем для інформаційно-психологічних впливів. У зв'язку зі зростанням впливу інформаційно-психологічних методів у сучасному світі, виникає необхідність в розвитку ефективних способів протидії таким впливам. Ці способи мають на меті захист індивідів та суспільства від маніпуляцій та негативних наслідків інформаційних дезінформаційних кампаній. Тому виникає важлива необхідність розробки способів та заходів для протидії негативним інформаційно-психологічним впливам. Ця протидія може бути здійснена на двох рівнях: як реакція на інформаційну агресію противника, у формі «операцій-відповідей», а також шляхом розробки та впровадження стратегій розвитку безпекової політики держави [11, с. 70].

Зауважимо, що різні дослідники та вчені висловлюють різні погляди щодо стратегій та способів протидії негативному інформаційно-психологічному впливу. В рамках цієї проблеми активно вивчаються і аналізуються методи, що можуть бути застосовані для забезпечення ефективного протистояння такому впливу. До них відносяться розробка контрінформаційних кампаній, підвищення медіа-грамотності суспільства, використання технологій інформаційної кібербезпеки, формування високого рівня свідомості громадян про можливі ризики та загрози, пов'язані з інформаційними маніпуляціями. Ці напрямки дослідження сприяють створенню комплексної системи протидії негативному інформаційно-психологічному впливу, яка сприятиме зміцненню інформаційної безпеки суспільства та захисту індивідуальних психологічних стійкостей громадян [13].

В. Панченко запропонував наступні ефективні способи нейтралізації негативного інформаційно-психологічного впливу [30, с. 75–76]:

- проведення інформаційно-просвітницької роботи серед населення за допомогою Інтернету, радіо та засобів масової інформації;
- засудження діяльності незаконних угруповань та дестабілізуючих дій ворожого уряду для підриву довіри до них;
- пояснення та акцентування законності дій українського уряду;
- інформування суспільства про діяльність військових підрозділів та їх досягнення;
- сприяння формуванню психологічної стійкості громадян;
- припинення дезінформації та маніпуляцій з боку ворожих масових ЗМІ;
- об'єднання суспільства навколо загальнонаціональних та суспільно значущих ідей;
- інформування лідерів та населення інших держав про ситуацію в Україні та формування позитивного іміджу країни у світі;
- висвітлення неприпустимості порушення міжнародного права та застосування терористичних методів;
- надання психологічної допомоги населенню та військовослужбовцям для підтримки психічного стану.

На нашу думку, В. Панченко запропонував комплексний підхід до протидії негативному інформаційно-психологічному впливу, оскільки його пропозиції спрямовані на підвищення психологічної стійкості суспільства та захисту від інформаційної агресії.

В. Маркова та А. Марков зазначають, що для зменшення дії негативних інформаційно-психологічних впливів можна використовувати два підходи. Перший – системний (державний) підхід, передбачає реалізацію стратегії охорони психічного здоров'я нації, який залучає спеціалістів з різних галузей для формування психологічної стійкості суспільства до негативних впливів. Цей підхід також включає детальне дослідження впливу стресових факторів на

психічне здоров'я громадян та розвиток превентивних заходів для підвищення стійкості до інформаційно-психологічних впливів і попередження психічних розладів [21].

Другий – індивідуальний підхід, передбачає застосування суб'єктами комплексу заходів для самозахисту від негативних інформаційно-психологічних впливів. Це включає розвиток критичного мислення, здатність аналізувати інформацію критично, а також дотримання правил «інформаційної гігієни» – усвідомленого підходу до сприйняття та обробки інформації [21].

Обидва підходи спрямовані на зміцнення психічного здоров'я суспільства та забезпечення більшої стійкості до негативних впливів інформаційного середовища.

На нашу думку, ці підходи є досить обґрунтованими та важливими для протидії негативним інформаційно-психологічним впливам. Системний підхід, орієнтований на державну політику, дозволяє розглянути проблему з різних граней та залучити спеціалістів з різних сфер для ефективного контролю та захисту суспільства. Індивідуальний підхід сприяє підвищенню самосвідомості та вміння кожної особи аналізувати отриману інформацію, що сприяє зниженню вразливості до дезінформації та маніпуляцій. Обидва підходи разом створюють комплексну систему захисту, спрямовану на забезпечення психологічної стійкості суспільства та індивідуальних осіб у світі інформаційних викликів та загроз.

В. Маркова та А. Марков також зазначають, що для зменшення впливу негативних інформаційно-психологічних впливів на окремих громадян можна застосовувати такі дії [21]:

- «відволікання» від каналу отримання інформації, що передбачає збільшення відстані від джерела інформації або повне переривання контакту з ним. Наприклад, відмова від перегляду телевізійних передач, блогів, прослуховування радіопрограм, зміна теми розмови, обмеження зустрічей;
- «блокування» полягає в контролі інформації шляхом застосування психологічних бар'єрів для захисту психіки від негативних впливів, що

включає осмислення інформації, критичне сприйняття фактів, емоційне відчуження, збільшення «зони спілкування» під час розмови, пониження авторитету джерела ворожої інформації, висміювання тощо;

- «керування» означає повний контроль над інформацією, яка отримується та впливає на джерела її отримання. Наприклад, надання зворотного зв'язку телеканалам щодо програм, прояв несхвалення, що може виражатися у формі протестів тощо;

- «затишення» передбачає контроль власної реакції на інформаційний вплив, що включає відкладання передчасних висновків та реакцій, відмову від передчасних дій, що були спричинені деструктивним інформаційно-психологічним впливом, маскуванню емоцій тощо.

Автори вважають, що такі дії спрямовані на захист психічного стану громадян та забезпечення їх психологічної стійкості у вимірі сучасного інформаційного середовища.

На нашу думку, ці дії, запропоновані для запобігання та нейтралізації інформаційно-психологічних впливів на окремих громадян, можуть бути ефективними інструментами для збереження психічного здоров'я та психологічної стійкості людей у сучасному інформаційному середовищі. Використання цих підходів може допомогти громадянам усвідомлювати негативні впливи інформації, бути більш критичними до отриманої інформації та уникати емоційного перенавантаження. Разом з системним підходом на державному рівні, індивідуальні дії можуть сприяти збереженню психічного благополуччя та психологічної стійкості суспільства.

Враховавши вище викладену та проаналізовану інформацію, ми можемо запропонувати способи протидії інформаційно-психологічним впливам, які будуть включати:

- підвищення інформаційної грамотності населення (розвиток критичного мислення, умінь аналізувати та перевіряти джерела інформації, визначення достовірності фактів);

- підтримка медіаосвіти (розробка програм та матеріалів з медіаграмотності в освітніх установах, що допоможе громадянам більш ефективно розпізнавати дезінформацію та маніпулятивні техніки);
- сприяння розвитку незалежних ЗМІ (забезпечення доступу до різноманітної та об'єктивної інформації, підтримка незалежних ЗМІ, які дотримуються журналістських етичних стандартів)
- посилення контролю за дезінформацією (розвиток механізмів швидкого виявлення та спростування фейків, взаємодія з платформами Інтернету та соціальними мережами для боротьби з поширенням недостовірної інформації);
- створення позитивного іміджу держави (активна комунікація діяльності держави, підкреслення досягнень та розвитку країни, що допоможе протистояти інформаційній агресії);
- психологічна підтримка (забезпечення доступу до психологічної допомоги та психотерапії для тих, хто стикнувся зі шкідливим впливом дезінформації та негативної інформації);
- поширення позитивного контенту (активна підтримка позитивних інформаційних ініціатив, стимулювання поширення позитивних новин та зміцнення оптимізму у суспільстві).

Ми вважаємо, що запропоновані способи можуть сприяти збереженню психічного здоров'я населення, формуванню більш обізнаних та раціональних громадян, а також зниженню негативних наслідків нав'язливих інформаційних впливів.

Отже, для протидії інформаційно-психологічним впливам необхідно сприяти розвитку критичного мислення і інформаційної грамотності населення, підтримувати незалежні ЗМІ та контролювати дезінформацію. Також важливо створювати позитивний імідж держави та поширювати позитивний контент для підтримки психічного здоров'я суспільства. Ці заходи сприятимуть зменшенню негативних наслідків деструктивних інформаційних впливів та збереженню психічної стійкості громадян.

Висновки до першого розділу

Резюмуючи перший розділ, зробимо відповідні висновки:

1. Визначено, що інформаційно-психологічний вплив – це сплановане та цілеспрямоване використання технологій та методів поширення інформації з метою зміни свідомості, уявлень, емоцій та поведінки людей. Інформаційно-психологічний вплив є комплексним поняттям, яке охоплює різноманітні дії та методи, використовувані в різних сферах, таких як психологія, соціологія, політика, військові конфлікти, соціальні процеси, медіа та інше. Механізмами інформаційно-психологічного впливу є: викривлення фактів, дезінформацію, маніпуляцію, психологічний тиск, створення страху або зацікавленості, поширення чуток, використання медіа, соціальних мереж та Інтернет-платформ. Щодо видів інформаційно-психологічного впливу, то в науковій літературі розрізняють такі види: нейролінгвістичний вплив, психоаналітичний (психокорекційний) вплив, психогенний вплив, психотропний вплив та звукова регуляція.

2. З'ясовано, що розглянуті нами техніки реалізації інформаційно-психологічного впливу ЗМІ є важливими інструментами для формування думки і ставлення аудиторії до певних подій, осіб чи ідей. Ці техніки включають «хвацька артилерійська атака», «наступ по всьому фронту», «оточення противника», «ефект присутності», «обхід із флангу», «інтегрування продукту інформаційно-психологічної діяльності», «створення власного простору обговорення», а також такі техніки: приховування істотної інформації, використання комунікативного шуму, зміщення понять, відволікання уваги, пріоритет надання негативної інформації, інформаційне табу, поширення неправдивої інформації, тощо.

3. Встановлено, щоб протистояти інформаційно-психологічним впливам, необхідно здійснювати наступні заходи: підвищення інформаційної грамотності громадян, сприяючи розвитку критичного мислення та навичок аналізу та перевірки джерел інформації; підтримка медіаосвіти шляхом впровадження

програм і матеріалів з медіаграмотності в освітніх установах для кращого розпізнавання дезінформації та маніпулятивних технік, підтримка незалежних ЗМІ та забезпечення доступу до різноманітної та об'єктивної інформації, дотримання журналістських етичних стандартів, посилення контролю за дезінформацією через розвиток швидких механізмів виявлення та спростування фейків, співпрацю з платформами Інтернету та соціальними мережами для боротьби з поширенням недостовірної інформації; створення позитивного іміджу держави шляхом активної комунікації діяльності та досягнень, що допоможе протистояти інформаційній агресії; забезпечення доступу до психологічної допомоги та психотерапії для тих, хто стикнувся зі шкідливим впливом дезінформації та негативної інформації; активна підтримка позитивних інформаційних ініціатив та стимулювання поширення позитивних новин для зміцнення оптимізму у суспільстві.

РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ВПЛИВІВ У МЕДІАПРОСТОРИ

2.1. Організація та методи дослідження

З розвитком інтернету та соціальних медіа зростає вплив онлайн-простору на суспільство, а інформаційно-психологічні впливи стають надзвичайно актуальними в сфері онлайн-медіа. Емпіричне дослідження особливостей реалізації інформаційно-психологічних впливів в онлайн-просторі є важливим, оскільки допомагає розкрити механізми та стратегії впливу, які застосовують ЗМІ, і дозволяє розуміти, як ЗМІ впливають на сприйняття, переконання та поведінку аудиторії. Результати дослідження висвітлюють ризики маніпуляції інформацією та допомагають розвивати медійну грамотність у суспільстві. У проведеному нами дослідженні розглядаються ключові техніки та особливості використання Інтернет-ЗМІ для маніпулювання інформацією та переконань користувачів в онлайн-середовищі.

Мета емпіричного дослідження полягає у вивченні особливостей реалізації інформаційно- психологічних впливів в онлайн-просторі.

Завдання емпіричного дослідження:

- вивчити та проаналізувати особливості впливу інформаційно-психологічних технік в онлайн-просторі шляхом контент-аналізу різних новинних порталів;
- визначити найпоширеніші техніки впливу на психологічний стан та поведінку аудиторії;
- розробити психологічні рекомендації для підвищення інформаційної грамотності та критичного мислення у онлайн-середовищі.

Етапи проведення емпіричного дослідження:

1. Збір та вибірка зразків інформаційних матеріалів: початковий етап передбачає збір і відбір інформаційних матеріалів з різних онлайн-

новинних порталів. Важливо враховувати різноманітність джерел, їх популярність та вплив на аудиторію.

2. Контент-аналіз інформаційних матеріалів: після збору зразків матеріалів проводиться контент-аналіз, де визначаються основні техніки інформаційно-психологічних впливів, які використовуються у текстах. Цей етап допоміг виявити специфіку впливу та підходи до маніпулятивної інформації.
3. Порівняльний аналіз результатів: дослідження охоплює порівняльний аналіз використовуваних технік та їхніх наслідків в різних новинних онлайн-порталах. Порівняння допомогло зрозуміти, які техніки є найбільш ефективними та поширеними.
4. Аналіз психологічного впливу на аудиторію: наступний етап полягав у зборі даних про психологічний вплив різних технік інформаційно-психологічних впливів на аудиторію, зокрема вивчення реакцій, поведінки та ставлення аудиторії до впливових матеріалів було важливою частиною дослідження.
5. Розробка психологічних рекомендацій: на основі отриманих результатів формуються психологічні рекомендації щодо підвищення інформаційної грамотності та захисту від маніпулятивних впливів в онлайн-просторі. Ці рекомендації можуть містити інформаційні курси, тренінги або інші едукативні заходи.
6. Формулювання висновків: завершальним етапом було формулювання висновків, де узагальнювалися результати дослідження та давалися відповіді на поставлені дослідницькі питання. Висновки були обґрунтованими та базувалися на даних дослідження.

Дані етапи є логічно послідовними та пов'язаними для досягнення мети емпіричного дослідження та для виконання поставлених завдань дослідження.

Зауважимо, що метод контент-аналізу є одним з основних інструментів дослідження, який дозволяє систематично та об'єктивно аналізувати текстовий, візуальний або аудіо-візуальний зміст з метою виявлення певних патернів,

тематик, або характеристик. Сутність методу контент-аналізу полягає в систематичному та об'єктивному аналізі текстового, візуального або аудіо-візуального контенту з метою отримання об'єктивних даних та висновків. Даний метод дозволяє перетворити текстовий або візуальний контент у кількісні показники, що дозволяє здійснити статистичний аналіз і дійти об'єктивних висновків, а також дозволяє перетворити якісну інформацію на кількісні показники, що сприяє проведенню статистичного аналізу.

Загалом, метод контент-аналізу є потужним інструментом для систематичного та об'єктивного дослідження текстового контенту з метою отримання науково обґрунтованих висновків та розуміння різних аспектів спілкування, медіа-впливу, громадських настроїв, інформаційних процесів та іншого.

Тому для проведення емпіричного дослідження особливостей реалізації інформаційно-психологічного впливу в онлайн-просторі ми використали метод контент-аналізу, який дозволив систематично аналізувати текстовий контент з різних джерел в онлайн-просторі. Спочатку ми визначили основні критерії та параметри, за якими будемо аналізувати зміст текстів. Далі, ми зібрали зразки текстового контенту з обраних новинних порталів. Після цього провели кодування та категоризацію текстів згідно з визначеними критеріями. Нарешті, проаналізували отримані дані, і зробили висновки щодо особливостей інформаційно-психологічного впливу в онлайн-просторі.

Перелік критеріїв для контент-аналізу інформаційно-психологічного впливу:

1. Використання брехні та неправдивої інформації.
2. Заперечення і викривлення фактів.
3. Раціоналізація негативних подій та проблем.
4. Створення ілюзії поступовості при впровадженні нових змін.
5. Стратегія відкладання інформації для збільшення ефекту.
6. Загравання з емоціями та психологічними реакціями читачів.
7. Тримання людей в невідомості та недостатній інформованості.

8. Захоплення уваги посередницькими чи контроверсійними темами.
9. Виклик почуття провини або недоліків у читачів.
10. Засудження жертви або відвернення уваги від винуватців.
11. Обман шляхом замовчування або приховування істотної інформації.
12. Використання хибної вини для залучення уваги та співчуття.
13. Відволікання уваги від суттєвих питань.
14. Використання загальновідомих концептів зі зміненим змістом.

Такі критерії для контент-аналізу дозволили більш детально дослідити різні аспекти інформаційно-психологічного впливу, виявити складні механізми та стратегії, які використовуються для залучення уваги та формування емоційно забарвленої інформації, а також допомогли структурувати та систематизувати дані, що забезпечило більш глибоке розуміння інформаційно-психологічного впливу, що здійснюється через онлайн-простір.

Отже, мета емпіричного дослідження полягала у вивченні особливостей реалізації інформаційно-психологічного впливу в онлайн-просторі. Для досягнення мети був використаний метод контент-аналізу, який дозволив систематизувати та класифікувати механізми, стратегії та прийоми, використовувані ЗМІ для залучення уваги та формування емоційно забарвленої інформації, а також дав можливість виявити інформаційно-психологічні впливи, що використовуються в обраних медійних джерел та новинних порталах, та порівняти їх ефективність. Отримані результати підкреслили значущість медійної грамотності споживачів контенту та необхідність критичного підходу до сприйняття інформації в онлайн-середовищі.

2.2. Характеристика вибірки

Медійні джерела відіграють важливу роль у формуванні свідомості суспільства та впливі на психологічний стан аудиторії, оскільки створюють і поширюють інформацію, яка впливає на думки, емоції та дії людей. Завдяки медійним джерелам аудиторія отримує доступ до новин, аналітики, коментарів і

різноманітної інформації про події, що відбуваються в країні та світі. Медійні джерела також відіграють роль посередника між подіями та аудиторією, і їх вибір для дослідження є важливим, оскільки дозволяє зрозуміти, як саме інформація подається, які теми акцентуються, а також які стратегії і методи використовуються для інформаційно-психологічного впливу на свідомість і емоції людей.

Медійні джерела включають у себе представників різних розділів журналістики, таких як політичні, економічні, соціокультурні, релігійні тематики, що дозволяє зрозуміти вплив різних видів інформації на аудиторію. Дослідження різноманітних медійних джерел допомогло отримати глибше розуміння механізмів інформаційно-психологічного впливу в онлайн-просторі та доповнить наші знання про взаємодію між ЗМІ та суспільством.

Для проведення дослідження ми обрали такий перелік медійних джерел:

1. «Українська правда» (<https://www.pravda.com.ua/>) [41].
2. Українська служба «BBC News Україна» (<https://www.bbc.com/ukrainian/>) [42].
3. «Український Тиждень» (<https://tyzhden.ua/>) [43].
4. «Українська правда – Life» (<https://life.pravda.com.ua/>) [40].
5. «Укрінформ» (<https://www.ukrinform.ua/>) [44].
6. «Українська Інформаційна Служба (УІНФО)» (<https://uainfo.org/>) [39].

Обґрунтування вибору медійного джерела «Української правди» для емпіричного дослідження особливостей інформаційно-психологічного впливу в онлайн-просторі базується на кількох ключових аспектах: по-перше, «Українська правда» відзначається високою популярністю через охоплення політичних, економічних та суспільних подій, поза як портал надає своїм читачам вичерпну та актуальну інформацію про ключові події, що робить його цінним об'єктом дослідження; по-друге «Українська правда» має велику аудиторію читачів і активно залучає користувачів, що дає змогу припустити, що інформаційний вплив цього джерела може значно впливати на свідомість аудиторії; по-третє, заснована на принципах незалежного журналізму,

«Українська правда» ставить своїм пріоритетом достовірність та об'єктивність в інформуванні, що сприяють зростанню довіри до джерела і його інформаційного впливу; по-четверте, повсякденно, практично кожних пару хвилин, публікуючи матеріали про ключові події в Україні, «Українська правда» стає важливим джерелом для свідомості української аудиторії, а її вплив на формування думок і ставлення громадян є значимим; по-п'яте, частота редагування сайту – 5-6 разів у рік [41]. Враховуючи ці фактори, вибір медійного джерела «Української правди» для дослідження дозволило глибше розкрити механізми та особливості інформаційно-психологічного впливу на аудиторію в онлайн-просторі, спростувати або підтвердити вибіртки та зробити значний внесок у розуміння впливу медійного контенту на свідомість суспільства.

Вибір української служби «BBC News Україна» для дослідження обґрунтовується декількома ключовими причинами: по-перше, BBC популярний своєю репутацією незалежного та об'єктивного новинного джерела, а українська служба продовжує ці традиції, надаючи достовірну та безпристрасну інформацію про події в Україні та світі; по-друге, як частина світової медіа-компанії, українська служба «BBC News Україна» пропонує українській аудиторії глобальний погляд на події, що відбуваються у світі, що дозволяє отримати більш повну картину та зрозуміти вплив зовнішніх факторів на ситуацію в Україні; по-третє, BBC відомий своїми професійними журналістськими стандартами, причому українська служба не виняток, і її матеріали є результатом добре дослідженої та документованої роботи; по-четверте, «BBC News Україна» публікує матеріали на різні теми, включаючи політику, економіку, культуру та інші сфери, що дозволило провести комплексний аналіз інформаційного впливу на різні аспекти свідомості читачів, по-п'яте, веб-портал «BBC News Україна» є досить доступним для української аудиторії, що дозволяє залучити велику кількість читачів до дослідження та отримати репрезентативні результати; по-шосте, «BBC News Україна» часто оновлює новини: по 5-6 новин в 1 год, при цьому важливим є те, що сайт редагується кожного місяця [42]. Враховуючи ці фактори, вибір української служби «BBC News Україна» допоміг отримати

комплексний та об'єктивний погляд на інформаційний вплив на українську аудиторію, розкрити особливості реалізації інформаційно-психологічних впливів в онлайн-просторі та збагатити наше розуміння впливу медійного контенту на суспільство.

Вибір джерела «Український Тиждень» для дослідження обґрунтовується декількома ключовими причинами: по-перше, медійне джерело «Український Тиждень» популярне серед населення через свою аналітичну орієнтацію та глибокий аналіз суспільних, політичних та економічних процесів і надає детальні та добре обґрунтовані інтерпретації новин, що допомагає зрозуміти більш глибокі аспекти інформаційного впливу на читачів; по-друге, «Український Тиждень» відоме своїми високоякісними матеріалами та об'єктивним підходом до новинної роботи. Вибір цього джерела дозволив отримати достовірну та надійну інформацію для аналізу; по-третє, «Український Тиждень» охоплює різні тематики, включаючи політику, економіку, культуру та соціальні питання, що дозволило провести комплексний аналіз інформаційного впливу на різні аспекти суспільного життя; по-четверте, джерело активно залучає експертів та відомих особистостей для коментування та аналізу подій, причому їхні думки та погляди додають глибини та об'єктивності інформації, що дозволяє отримати більш повну картину ситуації; по-п'яте, «Український Тиждень» має впливову репутацію на медіа-ринку України та користується довірою читачів; по-шосте, частота оновлення новин – 4-6 новин в годину та частота оновлення сайту -1 раз в рік. Вибір цього джерела дозволив зробити аналіз інформаційного впливу, який має значний вагомий вплив на українську аудиторію [43]. Об'єднуючи ці фактори, вибір джерела «Український Тиждень» допоміг здійснити глибокий та аналітичний розгляд інформаційного впливу на українське суспільство та зрозуміти особливості реалізації інформаційно-психологічних впливів в онлайн-просторі.

Основні причини вибору медійного джерела «Українська правда – Life» для дослідження включають такі аспекти: по-перше, джерело надає оперативній та актуальній інформації з різних сфер життя, що дозволяє аналізувати найновіші

тенденції і події в суспільстві, по-друге, «Українська правда – Life» є відомим та авторитетним джерелом з високою репутацією на медіа-ринку України, що гарантує достовірність інформації та надійність даних, по-третє, джерело охоплює різні тематики, від політики та економіки до культури та спорту, що дозволяє проаналізувати різні аспекти інформаційного впливу, по-четверте, «Українська правда – Life» часто публікує матеріали з різних точок зору та думок експертів, що дозволяє зрозуміти плюралізм думок у суспільстві та його вплив на аудиторію; по-п'яте, частота оновлення новин – в межах 8-10 новин щогодини і частота оновлення сайту – 4 рази в рік [40]. Обґрунтування вибору цього джерела в тому, що джерело «Українська правда – Life» допомогло забезпечити широкий та різнобічний спектр інформації для подальшого аналізу і вивчення особливостей реалізації інформаційно-психологічних впливів в онлайн-просторі.

Джерело «Укрінформ» було обране для дослідження через його статус національного інформаційного агентства, що забезпечує об'єктивне та надійне висвітлення подій в Україні. Обґрунтування вибору цього джерела також включає такі причини: по-перше, «Укрінформ» вважається одним із найбільш незалежних та об'єктивних джерел інформації, що дозволяє отримати достовірний звіт про важливі події в Україні без приховування або спотворення фактів; по-друге, популярність серед населення через те, що джерело охоплює різноманітні сфери життя, включаючи політику, економіку, культуру, науку та інші, що дозволяє отримати комплексний погляд на ситуацію в країні; по-третє, «Укрінформ» забезпечує оперативне та актуальне висвітлення подій, що дозволяє аналізувати ситуацію в режимі реального часу, зокрема частота оновлення новин – в межах 5-8 новин щогодини; по-четверте, як національне медіа агентство, «Укрінформ» часто має доступ до прямих джерел інформації, що дозволяє отримати надійні дані та факти без посередництва; по-п'яте, завдяки своєму статусу національного агентства, «Укрінформ» має значний вплив на українську аудиторію, що дозволяє вивчати його роль у формуванні публічної думки та усвідомленні суспільства [44]. Обираючи «Укрінформ» для

дослідження, ми отримали доступ до об'єктивних та актуальних новин з різних сфер життя в Україні, що допомогло проаналізувати реалізацію інформаційно-психологічних впливів на аудиторію через національне інформаційне агентство.

Джерело «Українська Інформаційна Служба (УІНФО)» було обране для дослідження з кількох вагомих причин: по-перше, «УІНФО» відоме своєю здатністю забезпечувати об'єктивне та достовірне висвітлення подій в Україні та за її межами. Висновки, отримані з цього джерела, мали велику значимість для дослідження інформаційно-психологічних впливів; по-друге, «УІНФО» популярне через свою здатність оперативно подавати новини та оновлювати інформацію, що дозволяє аналізувати ситуацію в реальному часі та визначати актуальні тенденції; по-третє, «УІНФО» пропонує доступ до різних джерел інформації, що допомагає отримати більш повну картину про різні події та їх вплив на суспільство; по-четверте, джерело має велику аудиторію серед українських читачів, що забезпечує його значний вплив на формування публічної думки; по-п'яте, «УІНФО» охоплює події як в Україні, так і за кордоном, що дозволяє отримати глобальну перспективу на інформаційно-психологічний вплив; по-шосте, частота оновлення новин – 4-6 новин щогодини і частота оновлення сайту – двічі на рік [39]. Вибір медійного джерела «Українська Інформаційна Служба (УІНФО)» дав можливість дослідити різноманітні аспекти інформаційно-психологічних впливів українських та світових подій на аудиторію, що збагатило наше емпіричне дослідження.

Отже, обрані медійні джерела, такі як «Українська правда», Українська служба «BBC News Україна», «Український Тиждень», «Українська правда – Life», «Укрінформ» та «Українська Інформаційна Служба (УІНФО)» відіграють важливу роль у поширенні інформаційно-психологічного впливу в онлайн-просторі України. Обрані джерела мають широке охоплення різних тем та глибокий аналіз суспільних і політичних процесів, що забезпечує багатогранний погляд на події. Вони володіють значною популярністю та завоювали довіру читачів, дозволяючи впливати на формування публічної думки. Обрані джерела

також забезпечують доступ до об'єктивних та актуальних новин з різних джерел, що дозволяє здійснити глобальний аналіз інформаційного ландшафту.

2.3. Аналіз отриманих результатів

На основі переліку критеріїв для контент-аналізу інформаційно-психологічного впливу (див. п. 2.1) ми проведемо аналіз отриманих результатів емпіричного дослідження особливостей реалізації інформаційно-психологічних впливів в онлайн просторі [17].

Використання брехні та неправдивої інформації – це механізм, що ґрунтується на навмисному розповсюдженні невірних даних або подій з метою впливу на свідомість аудиторії, спрямований на створення невірного сприйняття реальності та формування специфічних думок чи поглядів серед людей. Відповідно, це використовується для спотворення фактів, підштовхування до прийняття певних рішень або вигідних дій, а також для створення негативного або позитивного образу певних осіб, подій чи явищ [35, с. 218].

Практичний приклад №1

Стаття «Щоб досягти успіху, Україні достатньо прорвати одну ділянку фронту: аналіз Time» опублікована у Українська служба «BBC News Україна» [42]. У даній статті виявляється використання неправдивої інформації з метою підкреслити позитивний образ України та її військових дій, а також створити враження можливості успіху у наступі. Аналітики намагаються донести до читача думку, що Україна є переважаючою стороною в конфлікті, а її теперішні дії спрямовані на перемогу. Вони заявляють, що ЗСУ відмовились від американської тактики та діють на власний розсуд, при цьому не надають конкретних доказів або деталей цього відмовлення. Далі, аналітики пропонують три можливих сценарії перемоги України, нібито обґрунтовуючи їх думками експертів, але без прямих посилань на їх джерела чи аналіз. Важливо відзначити, що текст намагається створити у читачів враження впевненості в успіху української армії та негативно впливає на об'єктивний підхід до аналізу подій.

Інформація про зміну тактики ЗСУ та можливість їх перемоги є безпідставною, оскільки не підтверджується достовірними джерелами та доказами.

Заперечення і викривлення фактів – це свідоме використання неточностей, неповної інформації або навіть придуманих подій з метою створення спотвореного образу подій або явищ, що включає в себе спотворення цитат, вибіркове використання даних або статистики, що призводить до недостовірного враження про ситуацію. Така практика використовується для підсилення власних позицій, впливу на громадську думку, або навіть маніпулювання емоціями та переконаннями читачів [36].

Практичний приклад №2

У статті «Як погані рішення адміністрації Обама підготували ґрунт для російського нападу на Україну, – Foreign Policy», яка опублікована у джерелі «Український тиждень» [43] мова йде про те, що політика Обама «призвела до невинуватеної втрати десятків тисяч життів цивільних і військових». Таке твердження може бути спрощенням або викривленням, оскільки втрати життів у війні зазвичай мають багато складних факторів, включаючи військову ситуацію, стратегічні рішення, дипломатію та інші обставини. Текст статті також підкреслює, що імперські амбіції Росії та агресія в Україні мали своє «коріння» у політиці Обама, що є спрощеною інтерпретацією складної геополітичної ситуації, включаючи дії кількох адміністрацій та внутрішні фактори. Автор статті намагається зробити аналогію між підходами Обама та Байдена, стверджуючи, що Байден «повернув в уряд багатьох архітекторів боязкого підходу Обама до Росії», що є також спрощенням реальної ситуації та дій адміністрації Байдена. У статті йде мова про те, що політика Обама призвела до «недостатньої» підтримки України та обмеженого постачання озброєнь, а така інтерпретація упускає деякі дипломатичні та політичні обставини, що вплинули на рішення.

Раціоналізація негативних подій та проблем є психологічним механізмом, за допомогою якого людина намагається пояснити або виправдати негативні вчинки, рішення або результати, щоб знизити відчуття незадоволення або

провини. Цей механізм включає в себе раціональні аргументи, обґрунтування і вибіркового погляд на ситуацію з метою зменшити негативний вплив на емоційний стан або самооцінку [38, с. 45].

Практичний приклад №3

Стаття «Чоловіки хочуть виконувати більше обов'язків по дому, однак бояться осуду суспільства – опитування» Я. Осадчої, опублікована у джерелі «Українська правда – Life» [40]. Даний текст статті містить ознаки раціоналізації негативних подій та проблем у контексті ролі чоловіків у домашніх обов'язках і стосунків між статями. У статті йде мова, що «нерівна оплата праці та дискримінаційна державна політика призводять до того, що у деяких країнах жінки все ще виконують у 7 разів більше неоплачуваної роботи по догляду». Це слугує обґрунтуванням нерівності між статями і виправданням негативних результатів, посиляючись на системні причини. Текст статті зазначає, що чоловіків стримує «упереджене ставлення суспільства, яке не готове бачити їх у ролі доглядальників», що вказує на те, що побічна роль чоловіків у домашніх справах обумовлюється суспільством, а не їхнім власним вибором. Автор статті наголошує на тому, що багато родин вважають, що «краще оплачувана робота чоловіка приносить більше у домогосподарство, ніж робота чоловіків по дому», що спрощує причини нерівності у домашніх обов'язках, виправдовуючи їх на основі економічних обставин. Стаття рекомендує «рівну відпустку по догляду за дитиною для батька і матері» як одну з ключових стратегій для зміни ситуації, що слугує спробою виправити негативну ситуацію шляхом пропозицій щодо поліпшення ситуації. У даній статті можна спостерігати раціоналізацію негативних подій та проблем, шляхом пояснення причин і обставин, які призводять до нерівності у домашніх обов'язках між чоловіками і жінками.

Створення ілюзії поступовості при впровадженні нових змін – це психологічна стратегія, коли організація або особа намагається здійснити зміни або реформи, розподіливши їх на кілька етапів або кроків, щоб зробити їх менш помітними або менш вражаючими для спостерігачів. Це включає поетапне

впровадження змін, дії в різні проміжки часу або використання інших методів, що допомагають згладити реакцію на зміни [45].

Практичний приклад №4

Стаття «Створюємо умови для бажання жити та повертатися до України», яка опублікована у джерелі «Укрінформ» [44]. Стаття описує амбіційні плани щодо цифровізації соціальних послуг та сервісів в майбутньому, створюючи враження поступового переходу до нових систем. Наприклад, плани щодо цифрової системи усиновлення та програми електронного кейс-менеджменту наводяться як підходи, які будуть запроваджені в майбутньому. Стаття також створює ілюзію поступовості, показуючи, що зміни будуть впроваджуватися послідовно у різних напрямках, наголошуючи на попередніх досягненнях у цифровізації. Іншим способом створення ілюзії поступовості є згадування попередніх успіхів у цифровізації частини процесів та послуг, що підсилює враження про послідовний розвиток. Стаття намагається створити враження поступовості, перераховуючи окремі етапи або компоненти, які будуть впроваджуватися у різний час, зокрема, зазначаючи, що деякі процеси вже впроваджені, а інші плануються в майбутньому. Стаття також наголошує на покроковому оновленні інфраструктури, технологій та процесів, демонструючи, як це призводить до поступового поліпшення для користувачів. Ілюзія поступовості створюється через підкреслення окремих кроків, які вже були здійснені на шляху до цифровізації соціальних послуг та сервісів в Україні.

Стратегія відкладання інформації для збільшення ефекту – це психологічна техніка, коли інформацію, нововведення або зміни подають поступово, частинами або наступний рівень важливої інформації викладається після того, як попередній рівень вже сприйнятий аудиторією. Дана техніка використовується для створення більшої цікавості, очікування і сприйняття змін або нового відомства. Передбачається, що люди зазвичай досить позитивно сприймають послідовність нових інформаційних кроків, збільшуючи їх зацікавленість та зосередженість [50].

Практичний приклад №5

У статті «ЗСУ здійснили рейд на лівий берег Херсонщини, прорвали оборону вглиб на 800 метрів – ISW» та у статті «Генштаб спростував інформацію про рейд ЗСУ на лівий берег Херсонській області», які опубліковані у джерелі «УІНФО» [39] використано механізм «стратегія відкладання інформації для збільшення ефекту». Перша стаття, що повідомляє про успішний рейд українських військових на лівий берег Дніпра, використовує таку стратегію: стаття вказує на інформацію від Інституту вивчення війни та російських військових блогерів як джерело успіху українського рейду, відзначається велика успішність рейду, зазначаються деталі висадки і прориву, зазначається думка гауляйтера Херсонської області В. Сальдо, який намагається применшити досягнення ЗСУ, але його думка контрастує з позитивним повідомленням про успішний рейд, згадується спостереження карт NASA Fire Information for Resource Management System (FIRMS), яке може підтверджувати активний артилерійський вогонь, згадується, що аналітики вважають дії В. Сальдо спрямованими на применшення досягнень ЗСУ, що додатково акцентує на успішності рейду. Друга стаття, що спростовує інформацію про рейд, також використовує стратегію відкладання інформації: посилається на заступницю міністра оборони України Г. Маляр, яка заявляє, що ЗСУ та Генеральний штаб не підтверджують інформацію про рейд, виділяється заклик до довіри до офіційних джерел та запит до громадян про вірність лише таким джерелам, спростування інформації ставить під сумнів позитивний зміст першої статті, створюючи контраст між двома повідомленнями.

Обидві статті використовують стратегію відкладання інформації для збільшення ефекту, створюючи позитивне враження у першій статті та потім вносячи сумнів у це враження за допомогою спростування в другій статті.

Загравання з емоціями та психологічними реакціями читачів – це використання в тексті емоційно заряджених слів, фраз або прийомів з метою спричинити певні психологічні реакції у читачів, такі як цікавість, збудження, стурбованість тощо. Даний механізм використовується для залучення уваги, створення співчуття, а також для активізації читачів до обговорення чи дій [48].

Практичний приклад №6

Стаття «Ремонтна кампанія енергооб'єктів проходить за планом – Шмигаль», опублікована у джерелі «Укрінформ» [44] використовує прийоми загравання з емоціями та психологічними реакціями читачів, щоб підсилити інтерес до теми ремонту енергетичних об'єктів та відключення світла в регіонах України. Ось які елементи цього прийому можна виділити: текст статті підкреслює успішний хід ремонтної кампанії та наводить конкретні дані про кількість відремонтованих об'єктів та їхню потужність, що викликає в читачів позитивні емоції та враження від досягнень уряду. Зазначено, що ремонтна кампанія відбувається згідно плану та наведено конкретні цифри про виконані роботи, що викликає в читачів відчуття того, що роботи проводяться і вони впливають на життя та безпеку громадян. Наведені числові дані про відсоток виконання ремонтних робіт, кількість відремонтованих об'єктів і їхню потужність спричиняють враження конкретності та ретельної роботи влади. Описано також у статті важливість ремонту енергетичних об'єктів для підготовки до опалювального сезону, що викликає певне стурбування читачів щодо можливих проблем з постачанням енергії. Присутність цитати Прем'єр-міністра України та посилання на Міненерго підсилює враження авторитетності і надійності інформації. Зазначено, що відключення світла може бути викликане недостатньою підготовкою до опалювального сезону, що викликає занепокоєння читачів та зацікавленість у вирішенні проблеми. Загальною метою використання цих елементів є створення емоційного зв'язку з читачами, активізація їхньої уваги та спонукання до дії або обговорення.

Тримання людей в невідомості та недостатній інформованості – це стратегія відкладання інформації для збільшення ефекту, яка використовується з метою викликати більше інтересу, цікавості і навіть напруження серед аудиторії, а також збільшити враження від подальшого розкриття інформації. Автори навмисно обмежують доступ до деякої інформації, розкриваючи її поступово, щоб збільшити підсумковий вплив та реакцію аудиторії, коли інформація нарешті буде розкрита повністю [46].

Практичний приклад №7

Стаття «Ердоган пов’язав виконання Заходом своїх «обіцянок» з відновленням зернової угоди», опублікована в джерелі «Українська правда» [41] здійснює тримання читачів в невідомості та недостатній інформованості. Це виявляється в деяких аспектах тексту: по-перше, недостатнє конкретизування обіцянок: у статті йде мова про те, що Турецький президент Ердоган пов’язав відновлення зернової угоди з виконанням західними країнами своїх обіцянок, але не надає чіткого роз’яснення, які саме обіцянки мають на увазі та що саме він очікує від Заходу; по-друге, відсутність деталей щодо проблеми: стаття не надає читачам вичерпних деталей про саму «зернову угоду», що розглядається, зокрема недостатньо інформації про її історію, обсяг, значення та причини її зупинення Росією, що утримує читачів в невідомості та нерозумінні, по-третє, неясність щодо контексту: в статті згадується про розмову Ердогана з російським президентом Путіним та переговори між Туреччиною і США, але не пояснюється, як саме ці обговорення пов’язані з відновленням зернової угоди та які можливі наслідки цього взаємодії; по-четверте, відсутність аналізу: стаття не надає аналітичного розгляду причин та можливих наслідків відновлення зернової угоди або виконання обіцянок Заходом, а відсутність контексту та аналізу збільшує нерозуміння та враження недостатньої інформованості серед читачів. Отже, ця стаття викликає враження, що читачам недостатньо інформації для розуміння ситуації та контексту, та тримає їх в невідомості стосовно ключових деталей і аспектів події.

Захоплення уваги посередницькими чи контroversійними темами – це стратегія, якою часто користуються Інтернет-ЗМІ для привертання уваги громадськості та збільшення своєї аудиторії, що досягається шляхом вибору тем, які викликають сильні емоції, дискусії та привертають увагу через свою неочікуваність або скандальний характер. Такі теми спрямовані на збільшення популярності Інтернет-ЗМІ, залучення нових читачів або глядачів, а також збільшення обговорення та взаємодії в соціальних мережах [23, с. 145].

Практичний приклад №8

Практичним прикладом можна вважати медійне джерело Українську службу «BBC News Україна» (рис. 1) [42], оскільки «BBC News Україна» подала список новин на головній сторінці, які акцентують увагу на важливих подіях, які стосуються України та геополітичного контексту. Наприклад: Стаття про М. Подоляка та його висловлення щодо Росії привертає увагу читачів, оскільки стосується важливих зовнішньополітичних питань та взаємодії з Росією. Статті про Саудівські переговори, вибух під Москвою та воєнкомів також мають великий інформаційний потенціал і викликають емоційні реакції читачів. Важливі події, пов'язані з Росією, наприклад, атака дронами на Москву та аналіз реакції Заходу на дії Росії, теж викликають інтерес і обговорення. Події в Україні, такі як Покровськ, також є актуальними та контроверсійними темами, які викликають емоційну реакцію аудиторії. Статті про зовнішньополітичні події, такі як співпраця з Австралією та втручання «Вагнера» в Нігері, також привертають увагу читачів.

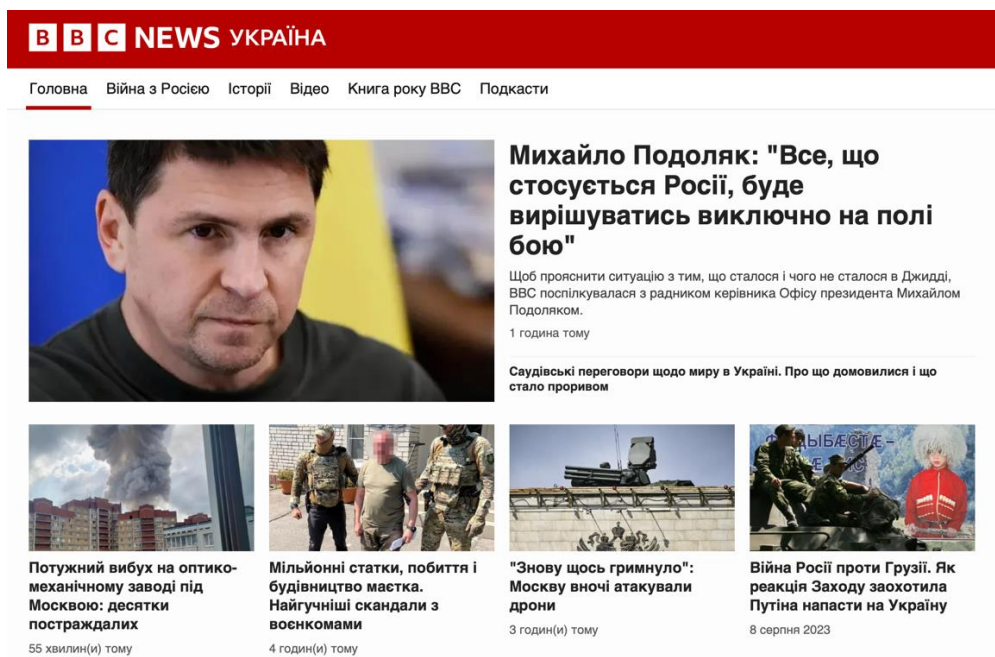


Рис. 1. Головна сторінка новин «BBC News Україна»

Дана стратегія допомагає медійному джерелу «BBC News Україна» залучити більше читачів та підтримувати їх інтерес, але водночас призводить до певного рівня невідомості та недостатньої інформованості, оскільки акцент

робиться на окремі емоційно насичені аспекти новин, залишаючи інші аспекти менше висвітленими.

Виклик почуття провини або недоліків у читачів – це стратегія медійної комунікації, спрямована на привернення уваги аудиторії до конкретних аспектів подій або ситуацій, які можуть викликати у них почуття вини, розчарування чи обурення. Дана стратегія досягається шляхом розкриття певних негативних аспектів подій, критики або засудження дій або осіб, а також акцентування на недоліках або помилках [47].

Практичний приклад №9

Стаття «Україна хоч знає, що ми воюємо? Чи вже все, мир настав? Епізод з життя танкістів Адама під Бахмутом» автори О. Кириленко, О. Руденко опублікували дану статтю у джерелі «Українська правда» [41]. У тексті статті описується життя на передовій рано вранці, коли активність військових машин і техніки набуває піку, що сприймається читачами як нагадування про те, що війна триває та призводить до роздумування про негативні наслідки. Зазначається у статті і те, що частина машин повертається з нічних штурмів, що створює уявлення про жорстокість та інтенсивність бойових дій, а також викликає почуття занепокоєння та тривоги. У статті мова йде про те, що нічні штурми стали регулярним явищем, що створює враження тривалості та нестабільності ситуації на фронті, що викликає, у свою чергу, почуття провини або недоліків у читачів, пов'язані зі збільшенням кількості втрат та небезпекою. Командир танкової роти питає журналістів, чи пам'ятають люди про війну за межами фронту, що заохочує читачів роздумати про війну, можливі негативні наслідки та побачити її віддаленою від їхнього повсякденного життя. Отже, текст статті містить елементи, які викликають у читачів почуття провини або недоліків. Опис активності на передовій, регулярні нічні штурми та запитання командира танкової роти сприймаються як нагадування про триваючу війну та її наслідки, що викликає емоційну реакцію читачів.

Засудження жертви або відвертаюча увага від винуватців – це стратегія медійного впливу, коли в тексті статті, відеоролику або іншого медійного

матеріалу, намагаються спрямувати увагу читачів або глядачів від основних винуватців або причин події, засуджуючи або критикуючи саму жертву події [50].

Практичний приклад №10

Стаття «Die Welt: Як ЄС разом із Тунісом хоче зупинити потоки нелегальної міграції через Середземне море», опублікована А. Олещенко у джерелі «Український тиждень» [43], надає певні причини говорити, що в даній статті виявлено критерій «Засудження жертви або відвертаюча увага від винуватців»: по-перше, зосередження на діях жертв та їхніх проблемах, оскільки у статті зосереджено увагу на негативних аспектах ситуації в Тунісі, зокрема на проблемах з міграцією, низькому рівні економіки, безробітті, злочинності тощо, а також вказується на складність економічної ситуації в країні, що призводить до загострення проблем; по-друге, ігнорування дій винуватців, поза як автор статті намагається знайти пояснення ситуації в Тунісі через проблеми, з якими стикається країна, і вказує на недостатність іноземної валюти, високий рівень інфляції тощо, проте винуватці цих проблем, зокрема авторитарне правління президента Каїса Саїда, зосереджені на другому плані; по-третє, засудження жертв, оскільки у статті наголошується на негативних аспектах поведінки туніських владних структур щодо мігрантів, зазначається про арешт мігрантів та залишення їх без води та їжі в небезпечних умовах, підкреслюється, що влада Тунісу насправді наражає мігрантів на небезпеку та порушує їхні права; по-четверте, відсутність конкретних заходів щодо винуватців, оскільки у статті немає деталей про те, яким чином ЄС планує вплинути на владу Тунісу щодо дотримання прав людини, забезпечення безпеки мігрантів та протидії насильству. Отже, стаття спрямовує увагу читачів на проблеми, які стикаються мігранти та Туніс, і водночас обмежує аналіз дій винуватців цієї ситуації, особливо авторитарного режиму президента Каїса Саїда.

Обман шляхом замовчування або приховування істотної інформації – це механізм маніпулювання або впливу на сприйняття аудиторії шляхом умисної неувagi до певних фактів, подій або аспектів, які впливають на оцінку ситуації,

обставин чи подій. Даний механізм передбачає навмисно виключити або приховати деяку інформацію, яка може змінити сприйняття читачів або слухачів і призвести до спотворення реальності або сприйняття подій в іншому контексті [50].

Практичний приклад №11

Стаття «Пінна вечірка. Як автомийки забруднюють малі річки Києва», опублікована О. Колесніченком у джерелі «Українська правда – Life» [40]. Аналізуючи статтю з погляду критерію «обман шляхом замовчування або приховування істотної інформації», можна визначити кілька аспектів, які, на нашу думку, є приховуванням чи замовчуванням істотної інформації: по-перше, забруднення води із мийок, оскільки стаття зосереджується на порушеннях щодо відведення стічних вод від автомобільних мийок, але не надає достатньо докладної інформації про склад і токсичність цих стічних вод, не вказано, які конкретно речовини потрапляють до водойм через незаконне відведення стічних вод і який може бути їхній вплив на довкілля та здоров'я; по-друге, ризики для здоров'я громадян: не надано інформації про можливі наслідки для здоров'я громадян внаслідок забруднення води токсичними речовинами, що є важливим аспектом, який повинен бути врахований при обговоренні проблеми; по-третє, потенційний вплив на екосистему: не вказано, як може вплинути забруднення водойм та річок на місцеву екосистему, включаючи рослинний та тваринний світ; по-четверте, інші джерела забруднення: стаття концентрується на автомобільних мийках як на джерелі забруднення, але не згадує інші можливі джерела забруднення води, які також можуть впливати на якість водойм, по-п'яте, ігнорування офіційних даних та досліджень, скільки стаття не наводить конкретних даних з офіційних джерел або результатів наукових досліджень, які підтверджують масштаби проблеми та її наслідки; по-шосте, відсутність рекомендацій, позаяк не надано інформації щодо можливих рішень для зменшення впливу автомобільних мийок на довкілля та водні ресурси. Отже, стаття є критикована за недостатню докладність та повноту інформації, що призводить до неповного розуміння проблеми та її можливих наслідків.

Використання хибної вини для залучення уваги та співчуття – це механізм психологічного впливу, коли особа чи організація намагається звернути увагу громадськості на свою проблему, ситуацію або діяльність, використовуючи враження вини чи несправедності, навіть якщо ця вина насправді не існує або є незначною. Даний механізм використовується для сприяння власним інтересам, створення співчуття або виправдання власних дій [45].

Практичний приклад №12

Стаття «Учасниці конкурсу «Міс Всесвіт» в Індонезії звинуватили організаторів у сексуальних домаганнях», опублікована у джерелі «УІНФО» [39]. Аналізуючи статтю на основі критерію інформаційно-психологічного впливу «використання хибної вини для залучення уваги та співчуття», можна виділити деякі аспекти, які вказують на використання цього механізму: по-перше, наскрізна акцентуація на деталях інциденту, оскільки стаття фокусується на деталях та неприємних подіях, таких як «просили роздягатися для медогляду та фотографували топлес», що спрямовано на викликання емоцій у читачів та забезпечення співчуття; по-друге, звинувачення організаторів у несправедному вчинку: заяви про незаслужений медогляд та вимагання роздягатися викликають реакцію читачів, спрямовану на підтримку учасниць конкурсу та відвернення уваги від інших аспектів події; по-третє, акцент на реакції організаторів та власників конкурсу: підкреслення реакції організаторів та їхнього зобов'язання забезпечити безпеку для жінок сприяє враженню, що вони визнали відповідальність за подію та прагнуть вирішити проблему; по-четверте, зв'язок з релігійними переконаннями, оскільки згадування релігійних груп Індонезії та їхнього ставлення до конкурсів краси підкреслює важливість забезпечення гідного поведіння із жінками та викликає співчуття через контраст між інцидентом і релігійними цінностями. Варто відзначити, що аналіз підсилювання негативних аспектів події та підтримки жіночої публіки створює враження, що організатори та власники конкурсу дійсно порушили норми і прагнуть змінити ситуацію, однак, без додаткової інформації важко визначити, наскільки це відповідає реальності.

Відволікання уваги від суттєвих питань – це психологічний механізм, за допомогою якого особи чи організації намагаються переключити увагу аудиторії від важливих, можливо неприємних чи складних питань на менш значущі або вигідні для них теми. Даний механізм використовується для зменшення або уникнення обговорення проблеми, дезорієнтації громадськості чи звернення уваги на інші питання [45].

Практичний приклад №13

Стаття «Потужний вибух на оптико-механічному заводі під Москвою: десятки постраждалих», опублікована у «BBC News Україна» [42]. Зазначена новина, яка стосується вибуху на оптико-механічному заводі в Підмосков'ї, та інші новини такого типу (рис. 2) є прикладами відволікання уваги від суттєвих питань, таких як контрнаступ ЗСУ та інші аспекти російсько-української війни. Серед важливих і актуальних подій, які вимагають уваги громадськості, є ситуація на воєнному фронті між Україною та Росією. Продовжується активна боротьба ЗСУ проти агресора, зокрема контрнаступи та оборонні операції, які мають серйозні наслідки для обидвох країн, які визначають майбутнє України та мають велике значення для всього світового співтовариства.

Найпопулярніше

- 1** 10 тисяч – це міф? Вчені пояснили, скільки кроків потрібно робити щодня
- 2** Потужний вибух на оптико-механічному заводі під Москвою: десятки постраждалих
- 3** Михайло Подоляк: "Все, що стосується Росії, буде вирішуватись виключно на полі бою"
- 4** "Знову щось гримнуло": Москву вночі атакували дрони
- 5** Мільйонні статки, побиття і будівництво маєтка. Найгучніші скандали з воєнками
- 6** Помер багаторічний партнер Сандри Буллок. Йому було 57 років
- 7** Фатальний обід. Загадкова смерть родини сколихнула Австралію

Рис. 2. Найпопулярніші новини «BBC News Україна»

Проте, публікації, які зосереджуються на несуттєвих деталях, таких як діяльність компанії «Піро-Рос» чи її банкрутство, можуть відволікати увагу від цих важливих подій та спотворювати актуальну картину. Важливо пам'ятати, що у контексті російсько-української конфлікту кожна новина повинна бути оцінювана з погляду її впливу на реальну ситуацію та важливість для загального розуміння подій. Намагаючись зосередити увагу громадськості на вторинних аспектах, таких як діяльність піротехнічної компанії чи спорткомплексу, чи смерть партнера Сандри Буллок, чи фатальний обід, схожі статті можуть призвести до втрати уваги до суттєвих подій та важливості розуміння ситуації на передовій.

Таким чином, важливо бути критичними до інформації, яка намагається відволікти увагу від суттєвих подій, особливо в умовах важливих подій, таких як війна.

Використання загальновідомих концептів зі зміненим змістом є механізмом, який може впливати на сприйняття та розуміння інформації, роблячи її більш вигідною або вигідною для певної агенди чи позиції. Такий механізм інформаційно-психологічного впливу включає в себе рециклінг вже відомих понять, термінів чи ідей з метою створення певного враження або викликання певної реакції. Принцип використання загальновідомих концептів полягає в тому, щоб залучити увагу аудиторії, спираючись на їх попередні знання та реакції на певний термін чи поняття. Але замість того, щоб передати точний і об'єктивний зміст, використовується внутрішній перекручений зміст або підкреслюється тільки одна сторона справи [50].

Практичний приклад №14

Стаття «Китай таємно відправляє в Росію спорядження, якого вистачило б на цілу армію», опублікована у джерелі «Український тиждень» [43], використовує механізм «використання загальновідомих концептів зі зміненим змістом», де вже відомі та розповсюджені поняття використовуються з метою

передачі нового інформаційного контексту або сприяння певному образу подій. В даному випадку, загальновідомі факти про торгівлю обладнанням між Китаєм та Росією використовуються для підкреслення ролі Китаю в підтримці Росії в російсько-українській війні. Стаття зазначає, що Китай надає військову підтримку Росії шляхом постачання обладнання, такого як бронежилети, шоломи, безпілотники тощо. Використовуючи вже відомий образ Китаю як країни, що підтримує мир та нейтралітет, стаття переосмислює цей образ, вказуючи на фактичну роль Китаю в підтримці Росії, що змінює сприйняття аудиторії щодо ставлення Китаю до конфлікту. Крім того, стаття використовує розширені статистичні дані, такі як вартість імпорту безпілотників та компонентів з Китаю до Росії порівняно з Україною, для підкреслення важливості воєнно-технічного співробітництва між Китаєм та Росією. Цей підхід впливає на сприйняття аудиторії та може створювати враження, що Китай є важливим актором в глобальних військових процесах. Усі ці механізми допомагають статті впливати на сприйняття читачів, розширюючи їхнє розуміння ситуації та формуючи певну думку щодо ролі Китаю та Росії в російсько-українській війні.

Частотність використання методів маніпуляції у розглянутих статтях подано в табл. 1.

Таблиця 1

Використання технологій маніпуляцій у статтях медійних джерел

Медійне джерело / критерій	Використання технологій маніпуляцій у статтях медійних джерел	Запобігання маніпуляційним технологіям	Розкриття маніпуляційних технологій	Сторонність маніпуляційних технологій	Сторонність маніпуляційних технологій	Запобігання маніпуляційним технологіям	Транспарентність маніпуляційних технологій	Запобігання маніпуляційним технологіям	Використання технологій маніпуляцій у статтях медійних джерел	Запобігання маніпуляційним технологіям	Оцінка маніпуляційних технологій	Використання технологій маніпуляцій у статтях медійних джерел	Використання технологій маніпуляцій у статтях медійних джерел	Використання технологій маніпуляцій у статтях медійних джерел
1. Українська правда	12%	21%	6%	9%	20%	4%	7%	12%	9%	3%	11%	2%	1%	9%
2. Укрінформ	4%	10%	5%	14%	16%	5%	8%	22%	3%	7%	19%	5%	25%	14%

3. УІНФО	11%	27%	6%	13%	4%	7%	12%	7%	25%	16%	12%	21%	3%	10%
4. BBC News Україна	12%	9%	3%	11%	2%	1%	9%	5%	14%	16%	5%	8%	22%	3%
5. Український Тиждень	6%	9%	20%	4%	7%	12%	7%	25%	16%	12%	21%	6%	9%	14%
6. Українська правда – Life	7%	25%	16%	12%	21%	3%	24%	11%	27%	6%	13%	4%	7%	12%

У додатку А подано текст статей, використаних нами для проведення дослідження.

Таким чином, проведений контент-аналіз різних статей з медійних джерел таких, як «Українська правда», Українська служба «BBC News Україна», «Український Тиждень», «Українська правда – Life», «Укрінформ» та «Українська Інформаційна Служба (УІНФО)» на основі критеріїв: використання брехні та неправдивої інформації, заперечення і викривлення фактів, раціоналізація негативних подій та проблем, створення ілюзії поступовості при впровадженні нових змін, стратегія відкладання інформації для збільшення ефекту, загравання з емоціями та психологічними реакціями читачів, тримання людей в невідомості та недостатній інформованості, захоплення уваги посередницькими чи контрверсійними темами, виклик почуття провини або недоліків у читачів, засудження жертви або відвертаюча увага від винуватців, обман шляхом замовчування або приховування істотної інформації, використання хибної провини для залучення уваги та співчуття, відволікання уваги від суттєвих питань та використання загальновідомих концептів зі зміненим змістом дозволив виявити, що в інформаційному просторі відзначається використання широкого спектру механізмів маніпуляції інформацією. Деякі з цих механізмів використовуються в інформаційних матеріалах для підсилення враження або спрямування уваги читачів на певні аспекти подій.

2.4. Едукаційний захід на тему: «Інформаційна Гігієна: навички критичного мислення та збалансованого сприйняття медійних джерел»

Ціль: розвивати теоретичну обізнаність з питань інформаційно-психологічних впливів у вітчизняному медіа просторі; ознайомити з феноменом інформаційної гігієни; надати практичні рекомендації, орієнтовані на становлення критичного мислення споживачів інформаційних потоків в умовах воєнного часу та мінімізацію токсичного впливу медійних джерел; сприяти розвитку емоційного інтелекту та соціальному благополуччю опитаних

План:

1. Основи інформаційної гігієни
2. Техніки інформаційної гігієни
3. Емоційний інтелект та інформаційна гігієна
4. Впровадження інформаційної гігієни в повсякденне життя.

Хід роботи

1. Основи інформаційної гігієни

Здоров'я – це здатність людини досягати і підтримувати стійку гармонію між розумом і тілом, розумом і тілом, внутрішнім і зовнішнім, особистістю і суспільством, особою і суспільством. Наприкінці минулого століття вчені все частіше почали наголошувати на тому, що людина – це складна інформаційно-енергетична система, яка складається з фізичного тіла, свідомості та інформаційних шарів підсвідомої енергії, які, як і Всесвіт, нам невідомі.

Психічне здоров'я - це динамічний процес психічної діяльності, що характеризується детермінованістю психічних явищ і адекватністю реакцій на соціальні, біологічні та фізичні умови. Це здатність людини планувати та реалізовувати свій життєвий шлях у мікро- та макросоціальному середовищі.

У наш час інформація є природною частиною нашого життя, як ранковий душ, кава чи їжа. Ми поглинаємо нову інформацію практично постійно,

щохвилини, і часто самі стаємо джерелом інформації, поширюючи те, що вважаємо важливим і правдивим. Це все ще корисно та безпечно?

Україна, як ніхто інший, не завжди переконувалася на власному досвіді – під час великих змін, криз і конфліктів. Ми зіткнулися з інформаційною війною проти нас з боку Росії, коли ця країна почала окупацію Криму, а потім завойовувала Донбас, продовжуючи свою агресію досі. Ми все ще вчимося фільтрувати і приймати те, що приходить до нас ззовні, як правду чи вигадку.

Інформаційна гігієна - цей термін почав використовуватися у зв'язку з розвитком інформаційних технологій і необмеженим доступом людини до різних видів інформаційних потоків. Світ складний, різноманітний і містить багато речей, які здаються нам несправедливими чи трагічними. І ми зазвичай відповідаємо відповідно. Як відомо, емоції визначають людські мотиви та дії.

Недобросовісні уряди та окремі особи використовують негативну інформацію в корисливих цілях. Водночас це спричиняє велику втрату інформації, простіше кажучи: брехня з метою маніпуляції.

Але це обертається фобіями, страхами і «потрібними» рішеннями. Те ж саме стосується так званих позитивних новин: якщо за ними стоїть брехня, трапляються і хороші, і погані речі.

Аналізуючи джерела негативного духовного впливу на людину, окрім соціально-економічних проблем, слід згадати і про заплутаність інформаційного простору. Вплив інформації, що передається засобами масової інформації – телебаченням, кіно, Інтернетом, радіо, газетами, журналами – стає все більш відчутним для людей. Часто подана інформація носить агресивний характер, тому небезпека полягає в появі нових фізичних і психічних захворювань, пов'язаних із процесом їх отримання та лікування.

Тверезо реагувати на новини та події, перевіряти достовірність інформації та дотримуватись простих правил цифрової безпеки – все це є частиною інформаційної гігієни. У всюдисущому і безперервному потоці інформації дотримання інформаційної гігієни може захистити людей не тільки від маніпуляцій, але й від їх наслідків.

2. Техніки інформаційної гігієни

1. Не давайте свій телефон невідомим людям, яким потрібно терміново подзвонити. Ви ж не хочете, щоб ваш розблокований телефон потрапив до рук незнайомців, чи не так?

2. Використовуйте довгі та складні паролі та біометричну та двофакторну аутентифікацію, особливо для платежів та грошових переказів. Використання коротких зручних паролів може закінчитися погано.

3. Менше розповідайте про себе в Інтернеті. Подумайте, кому і що ви говорите. Зловмисники можуть використати надану вами особисту інформацію, щоб атакувати вас.

4. З великою обережністю сприймайте дружбу з незнайомими людьми в соціальних мережах. Як мінімум, це може стати хвилею спаму. Таблоїди щодня описують потворні сценарії.

5. Відстежуйте, які програми мають доступ до ваших пристроїв і які. Для нової гри навіть не потрібно знати, де ви знаходитесь, або мати доступ до вашої камери чи мікрофона.

6. Оновіть програми та операційні системи на всіх пристроях (не лише на мобільних). Розробники не їдять хліба даремно і в нових версіях не тільки додають красиві кнопки, але і закривають лазівки.

7. Уважно відкрийте електронний лист. Відкривати листи з невідомих адрес – це все одно, що їсти вуличну їжу. Ефект може бути аналогічним: інфекція.

8. Будьте обережнішими, використовуючи загальнодоступні мережі Wi-Fi для доступу до мобільного банкінгу. Любителі легкої наживи часто потрапляють в мережу готелів та інших туристичних баз.

9. Не завантажуйте «пошкоджене» програмне забезпечення з невідомих сайтів. Ефективно забезпечується забруднення. Ось чому вони розміщують програмне забезпечення, повне пасток, а не для зручності довірливих користувачів.

10. Контролюйте, що ваша дитина купує онлайн: усі необхідні інструменти вбудовані в сучасні операційні системи. У всіх випадках ви повинні дати своїй дитині згоду на покупки в Інтернеті. За бажанням ви можете придбати окрему дебетову картку та поповнити її на суму, яку не боїтеся втратити.

3. Емоційний інтелект та інформаційна гігієна

Емоційний інтелект є важливою складовою людської інтелектуальної системи, яка визначає здатність особистості розпізнавати, розуміти та ефективно керувати власними та чужими емоціями. Ця навичка грає ключову роль у взаємодії з іншими, вирішення конфліктів та досягненні успіху особистісному та професійному житті. Здатність вірно читати емоційні сигнали оточуючих та адаптуватися до них визначає високий рівень емоційного інтелекту.

Ключовим аспектом інформаційної гігієни, яка визначає сукупність правил та засобів для раціонального та безпечного використання інформації являє собою емоційний інтелект. В еру цифрових технологій та масового доступу до інформації, інформаційна гігієна набуває особливої актуальності. Емоційний інтелект в даному випадку виступає захисним механізмом від реакції на погані, необ'єктивні новини або фейки, які з'являються в інтернет просторі.

Забезпечення розвитку емоційного інтелекту та дотримання інформаційної гігієни надасть змогу особистості вирішувати проблеми міжособистісних відносин та забезпечувати свідоме споживання інформації для досягнення особистих та професійних цілей.

4. Впровадження інформаційної гігієни у повсякденне життя

Впровадження інформаційної гігієни в повсякденне життя є важливим етапом для збереження психічного та емоційного здоров'я в умовах інтенсивного інформаційного оточення. Цей процес вимагає уважності та свідомості, але його результати можуть значно покращити якість життя.

1. Важливо регулярно переглядати та оцінювати джерела інформації, які ми споживаємо. Це включає в себе аналіз новин, соціальних мереж, телебачення

та інших каналів. Відірвання від негативної чи маніпулятивної інформації допомагає зберегти емоційний стан та зберегти позитивний погляд на світ.

2. Необхідно встановити межа для використання гаджетів та інтернету. Це допомагає уникати перевантаження і забезпечує ефективніше використання часу. Регулярні перерви від екранів сприяють психічному відпочинку та зменшенню стресу.

3. Важливо критично ставитися до інформації, яку ми сприймаємо. Розвивати критичне мислення, перевіряти джерела та перевіряти достовірність інформації допомагає уникнути поширення міфів і сприяє об'єктивному уявленню про світ.

Таким чином, впровадження інформаційної гігієни є активним процесом самозахисту і саморегулювання, яке може поліпшити якість ментального здоров'я та сприяти психологічному благополуччю в повсякденному житті.

Література:

1. Гвоздик О. Соціальні мережі – вільний обмін думками чи маніпулювання свідомістю? URL: <http://xpress.sumy.ua/article/society/5700> (дата звернення 07.08.2023).
2. Гурлева Т. С. Технологія психологічної допомоги громадянам у подоланні проявів ПТСР через текст у друкованих ЗМІ та Інтернет-ресурсах: *Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу*: монографія / З.Г. Кісарчук, Я.М. Омельченко, Г.П. Лазос [та ін.]; за ред. З.Г. Кісарчук. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. С. 159-174. URL: https://lib.iitta.gov.ua/722181/1/Monograph2020_labpsychother.pdf (дата звернення 04.05.2023).
3. Гурлева Т. С., Журавльова Н. Ю. Довіра до себе як важливий атрибут стресостійкості особистості в умовах інформаційної війни: взаємозв'язок понять. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2022. Том 33 (72). №4. С. 76-83. URL: https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/4_2022/14.pdf (дата звернення 23.04.2023).
4. Лисенко В. Проблеми інформаційної незалежності держави. *Політичний менеджмент*. 2006. №4. С. 135-148. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/lysenko_problemy.pdf (дата звернення 23.04.2023).
5. Лісневська А.О. Психологія масової комунікації. Чернівці, 2012.
6. Мартинено І. О. Сучасні медіа-маніпуляції: механізми та інструменти протидії: дипломна робота ... освітнього ступеня Магістр. Спеціальність 061. Журналістика; Донецький Нац. ун-т. імені Василя Стуса. Вінниця, 2021. 79 с. URL: <https://jarch.donnu.edu.ua/article/view/11693/11568> (дата звернення 05.02.2023).
7. Назарчук А.П. Особливості підготовки майбутнього журналіста до роботи в умовах інформаційної війни: дипломна робота ... освітнього ступеня Магістр. Національний авіаційний ун-т. Київ, 2022. 93 с. URL:

<https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/56974/1/Дипломна%20робота%20Назарчук.pdf> (дата звернення 04.05.2023).

8. Олексієнко С., Андрощук О. Психологічні особливості формування образу ворога як складової гібридної війни російської федерації проти України: зб. наук. праць Нац. академії держ. прикордонної служби. Серія: Психологічні науки. 2019. №2. С. 182-198. URL: https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/psy_zbirnyk/article/view/174/155 (дата звернення 05.05.2023).

9. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика: монографія / за ред. С. Максименка, С. Кузікової, В. Зливкова. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 540 с.

10. Петрик В. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб. / М. Присяжнюк, Л. Компанцева, Є. Скулиш, О. Бойко, В. Остоухов; за заг. ред. Є. Скулиша. 2-ге вид. К.: ЗАТ «ВІПОЛ», 2011, 248 с.

11. Почепцов Г. Г. Токсичний інфопростір. Як зберегти ясність мислення і свободу дії. Харків : Vivat. 2021. 384 с.

12. Шклярська О. Як не стати жертвою в інформаційній війні. URL: <http://ua.racurs.ua/520-informaciyna-viyna> (дата звернення 18.08.2023).

Вступ

В сучасному цифровому суспільстві ми щодня зіштовхуємось з величезним обсягом інформації. Це може бути новини, соціальні мережі, відео, статті та багато іншого. Однак, нам необхідно розуміти, як ефективно сприймати цю інформацію, аби уникнути пасток дезінформації, маніпуляції та неправдивої інформації.

1. Основи інформаційної гігієни

1.1. Що таке інформаційна гігієна?

Поняття та важливість інформаційної гігієни.

Поняття інформаційної гігієни:

Інформаційна гігієна – це набір навичок та практик, спрямованих на збалансоване, свідоме та безпечне споживання інформації з різних медійних джерел. Це означає вміння розпізнавати дезінформацію, маніпуляцію та неправдиву інформацію, а також використовувати критичне мислення та об'єктивний підхід при сприйнятті новин, статей, відео та інших джерел інформації [2].

Важливість інформаційної гігієни [2]:

- захист від дезінформації та маніпуляції: інформаційна гігієна допомагає розрізняти правдиву інформацію від неправдивої, а також уникати впливу медійних джерел, що намагаються маніпулювати вашим сприйняттям;
- збереження психологічного комфорту: надмірне споживання негативної або дезінформаційної інформації може викликати стрес, тривогу та негативно впливати на психічний стан;
- підвищення освіченості та критичного мислення: інформаційна гігієна сприяє розвитку навичок критичного аналізу та обробки інформації, що допомагає у підвищенні освіченості та глибшому розумінні подій;
- збалансоване споживання медіа: інформаційна гігієна допомагає зберегти баланс між різними типами медій та джерелами інформації, що сприяє отриманню об'єктивної та повної картини ситуації;
- підвищення свідомості та громадянської активності: люди, які володіють навичками інформаційної гігієни, більш схильні до громадянської участі, адже вони здатні розрізняти правдиву інформацію від маніпулятивної та впливати на процеси прийняття рішень.

Вплив інформаційного перенавантаження на психіку та психологічний стан.

Інформаційне перенавантаження негативно впливає на психіку та психологічний стан особи. Постійний потік інформації, особливо негативного змісту, спричиняє стрес, тривогу та втому. Виснаження когнітивних ресурсів знижує концентрацію, здатність до розуміння та прийняття рішень. Регулярне використання гаджетів та медійних джерел також порушує сон та здоровий режим дня [5].

1.2. Роль критичного мислення

Розвиток навичок критичного аналізу інформації.

Розвиток навичок критичного аналізу інформації є ключовим завданням у сучасному інформаційному світі. Для ефективного розуміння та оцінки навколишньої інформації, особливо в онлайн-середовищі, варто вдосконалити такі навички [3]:

- перевірка джерел: визначайте джерела інформації та їх авторитетність, спостерігайте за надійними та визнаними джерелами, уникаючи підозрілих або неперевіраних ресурсів;
- перекриття джерел: перевірте інформацію з декількох джерел, щоб отримати більш повну та об'єктивну картину, порівнюйте різні точки зору та аналізуйте, як вони відрізняються;
- аналіз контексту: враховуйте контекст інформації, питайте себе, чому ця інформація була опублікована, які можуть бути мотиви авторів;
- перевірка фактів: відділіть факти від думок та припущень, перевірте можливість підтвердження поданих фактів через надійні джерела;
- розпізнавання маніпуляцій: виявляйте елементи маніпуляції, такі як емоційно забарвлені заголовки, використання екстремальних поглядів або зведення до простих висновків;
- критичне мислення: аналізуйте інформацію з різних сторін та докладайте зусиль для розуміння глибших зв'язків та наслідків;
- навчання управлінню часом: встановлюйте обмеження на час, який ви витрачаєте на споживання інформації, щоб уникнути перенавантаження та забезпечити збалансований підхід.

Розвиток цих навичок сприятиме більш критичному та обґрунтованому сприйняттю інформації, допоможе уникнути сплутування та маніпуляцій, та сприяє збереженню психічного здоров'я.

Впізнавання дезінформації та неправдивої інформації.

Впізнавання дезінформації та неправдивої інформації є важливою складовою інформаційної гігієни. Для того, щоб розпізнати таку інформацію, варто використовувати наступні стратегії [6]:

- перевірка джерел;
- пошук альтернативних джерел: порівнюйте інформацію з декількох джерел;
- аналіз контексту: враховуйте контекст інформації, запитайте себе, чому ця інформація була опублікована, які можуть бути мотиви авторів;

- перевірка фактів: переконайтеся, що інформація підтверджується об'єктивними фактами, шукайте підтвердження від визнаних джерел або експертів;
- застосування критичного мислення: розглядайте інформацію з різних сторін, аналізуйте можливість підкріплення певних поглядів або інтересів;
- експертна думка: звертайтеся до експертів та фахівців у відповідних галузях, коли інформація видається сумнівною.

Розробка навичок розпізнавання дезінформації допоможе вам бути обережними та обґрунтованими споживачами інформації, що важливо для збереження достовірності та об'єктивності в світі повного інформаційного потоку.

1.3. Сприйняття медійних джерел

Розуміння різниці між об'єктивним та підкресленим поглядом у медіа.

Об'єктивний погляд в медіа передбачає передачу фактів та подій без спотворень чи впливу власних думок авторів, що створює об'єктивне та нейтральне враження, дозволяючи читачам самостійно утворювати свою думку на основі поданої інформації. Підкреслений погляд, навпаки, вказує на присутність авторських думок, оцінок та емоцій у матеріалі. Такий підхід допомагає впливати на читачів, викликати реакції та спонукати до певного сприйняття подій. Розуміння різниці між цими поглядами допомагає читачам розрізняти об'єктивну інформацію від авторських оцінок та дозволяє робити обґрунтовані висновки [8].

Оцінка надійності джерел та авторитетності.

Оцінка надійності джерел та авторитетності полягає у визначенні довіреності та достовірності інформації, яку вони надають. Авторитетні джерела мають відповідну експертизу, незалежність від конфліктів і багаторічний досвід у відповідній галузі. Для оцінки надійності слід перевіряти джерело на його дотримання стандартів журналістики, публікації подібних інформацій в інших авторитетних джерелах та наявність підтверджуючих фактів чи доказів. Процес

оцінки авторитетності передбачає аналіз кваліфікацій, освіти та досвіду автора, його афіліацій, репутації в галузі та відгуків від інших експертів. Перевірка факторів, які впливають на об'єктивність і незалежність автора, допомагає зробити обґрунтований висновок про авторитетність джерела.

2. Техніки інформаційної гігієни

2.1. Фільтрація інформації

1. Впровадження стратегій фільтрації інформації.

Впровадження стратегій фільтрації інформації – це процес систематичного відділення важливої та достовірної інформації від незначущої або неперевіреної, що допомагає зосередитися на суттєвому, враховувати джерела, перевіряти докази та розвивати навички критичного аналізу для збалансованого сприйняття інформації [9].

2. Обрання джерел, які надають об'єктивну та релевантну інформацію.

Обрання джерел, які надають об'єктивну та релевантну інформацію, допомагає отримати достовірне уявлення про події та питання, орієнтуватися в темі та уникати прихованої біасованості.

2.2. Розвиток критичного мислення

1. Вправи та практики для розвитку критичного мислення.

Розвиток критичного мислення вимагає практики та вправ. Ось декілька вправ і практик, які можуть допомогти розвивати цю важливу навичку [10, с. 170-171]:

- аналіз новинних статей: виберіть статтю і практикуйте аналізувати її з різних джерел, порівнюйте факти, джерела, тон статті та спробуйте розпізнати можливу дезінформацію;
- дослідження теми: оберіть тему, яка вас цікавить, і проведіть докладне дослідження, збирайте інформацію з різних джерел, аналізуйте її об'єктивність та актуальність, робіть висновки на основі ретельного аналізу;

- контраргументація: спробуйте переконати себе або інших в протилежному погляді на певне питання;
- відстоювання погляду: оберіть якусь точку зору та відстоюйте її перед іншими. Практика відстоювання своїх поглядів допоможе краще розуміти аргументи сторін з протилежними думками;
- логічні загадки: вирішення логічних загадок та завдань допомагає розвивати логічне мислення та здатність розпізнавати паттерни;
- обговорення та дебати: беріть участь у дискусіях та дебатах на різноманітні теми, що розвиватиме ваші навички аргументації та вміння збирати обґрунтовані докази.

Практика цих вправ та практик допоможе стати більш критичним та обізнаним споживачем інформації.

2. Порівняння джерел для знаходження відхилень та маніпуляцій.

Порівняння джерел для виявлення відхилень та маніпуляцій включає аналіз інформації з різних джерел з урахуванням їх авторитетності, мотивацій авторів, консистентності фактів, можливих біасів та поглядів. Важливо оцінювати, чи підтверджують незалежні джерела одне одного, чи є протиріччя, і чи підтримується інформація доказами. Різнманітний підхід до збору інформації з різних джерел, включаючи різні точки зору, допомагає отримати більш повне та об'єктивне уявлення про тему. Аналізуючи і порівнюючи інформацію з цими аспектами на увазі, можна виявити можливі відхилення та маніпуляції в інформації та розрізнити об'єктивні дані від прихованих спотворень [4].

2.3. Здорові практики використання соціальних мереж

1. Важливість обмеження часу, проведеного у соціальних мережах.

Обмеження часу, проведеного у соціальних мережах, відіграє ключову роль у збереженні психологічного благополуччя та забезпеченні ефективного використання часу. Важливо розуміти, що надмірне перебування у соціальних мережах може призвести до негативних наслідків, таких як збільшена тривожність, незадоволеність своїм життям, порушення сну та зменшення

концентрації. Закрита екранна активність також може сприяти виникненню відчуття відірваності від реальності та поглибити почуття самотності. Обмеження часу в соціальних мережах допомагає зберегти баланс між онлайн та офлайн життям, забезпечує можливість більш якісно проводити час з родиною та друзями, займатися фізичною активністю, саморозвитком та поглибленням власних інтересів [1].

2. Розуміння впливу алгоритмів та фільтрів на наше сприйняття.

Алгоритми та фільтри, що використовуються в соціальних мережах та інших платформах, мають значний вплив на сприйняття інформації та формування наших поглядів. Ці інструменти адаптують вміст, який ми бачимо, до наших інтересів, попередніх переглядів та поведінки. Розуміння впливу алгоритмів та фільтрів на наше сприйняття важливо для здатності критично аналізувати інформацію та активно розширювати свій кругозір. Це вимагає самостійного пошуку різноманітних джерел і позицій, перевірки достовірності інформації та бачення більш широкої картини [1].

3. Емоційний інтелект та інформаційна гігієна

3.1. Розуміння впливу емоцій на сприйняття інформації

1. Вивчення, як емоції можуть впливати на наше сприйняття новин та інформації.
2. Розвиток емоційного інтелекту для кращого контролю емоційного відгуку.

3.2. Ефективна комунікація та відносини

1. Використання принципів активного слухання та спілкування для ефективної обміну інформацією.
2. Подолання конфліктів, що виникають через розбіжності в інформаційному сприйнятті.

4. Впровадження інформаційної гігієни в повсякденне життя

4.1. Створення плану інформаційної гігієни

Розробка особистого плану обмеження інформаційного шуму та впровадження збалансованого способу споживання медіа. Створення плану інформаційної гігієни передбачає декілька ключових кроків [7; 11; 12]:

- 1) аналіз джерел: визначте надійні джерела інформації, які надають об'єктивний та достовірний контент;
- 2) різноманітність джерел: розширюйте свій кругозір, використовуючи різні джерела та погляди для отримання більш повної картини подій;
- 3) критичний аналіз: розвивайте навички критичного мислення, перевіряючи факти та переконуючись в достовірності інформації;
- 4) обмеження часу: встановіть межі для часу, проведеного в соціальних мережах та в інтернеті, щоб уникнути перенавантаження інформацією;
- 5) фільтрація контенту: використовуйте налаштування та фільтри для контролю над тим, яку інформацію ви отримуєте;
- 6) самооцінка: регулярно оцінюйте вплив інформації на вашу емоційну та психологічну стійкість;
- 7) постійне навчання: вдосконалюйте свої навички в розумінні медійного впливу та методів критичного аналізу.

Цей план допоможе ефективно керувати інформаційним середовищем, підвищити свій рівень обізнаності та зберегти психологічний комфорт.

4.2. Самозахист від маніпуляцій

1. Визначення ключових сигналів маніпуляції та шляхи уникнення їх впливу.
2. Практичні стратегії для захисту від негативного впливу дезінформації.

4.3. Підвищення відповідальності медіа

1. Важливість підтримки авторитетних та надійних медійних джерел.
2. Взаємодія з медіа, які акцентують на об'єктивності, достовірності та важливості інформаційної гігієни.

Висновки

Набуті знання та навички інформаційної гігієни допоможуть більш свідомо сприймати і обробляти інформацію, зменшуючи ризик негативного впливу дезінформації та маніпуляції. Варто пам'ятати, що власна обізнаність та критичний підхід є ключем до збалансованого сприйняття інформації та збереження психологічного комфорту у цифровому віці.

Висновки до другого розділу

Резюмуючи другий розділ, зробимо відповідні висновки:

1. Головною ціллю нашого дослідження було вивчення специфіки впливу інформаційно-психологічних факторів у онлайн-середовищі. Для досягнення цієї мети ми використали метод контент-аналізу, який дозволив нам упорядковано класифікувати механізми, стратегії та прийоми, використовувані ЗМІ для привертання уваги та створення емоційно забарвленої інформації.

2. Виділені медійні платформи, такі як Українська правда», Українська служба «BBC News Україна», «Український Тиждень», «Українська правда – Life», «Укрінформ» та «Українська Інформаційна Служба (УІНФО)», мають значний вплив на поширення інформаційно-психологічного впливу в онлайн-просторі України. Вони відрізняються широким охопленням різних тем та глибоким аналізом суспільних та політичних процесів, надаючи багатогранний погляд на актуальні події.

3. Проведений контент-аналіз різних статей з медійних джерел, таких як «Українська правда», Українська служба «BBC News Україна», «Український Тиждень», «Українська правда – Life», «Укрінформ» та «Українська Інформаційна Служба (УІНФО)», на основі різних критеріїв маніпуляції інформацією відображає такі основні механізми: деякі статті («Щоб досягти успіху, Україні достатньо прорвати одну ділянку фронту: аналіз Time», «Як погані рішення адміністрації Обама підготували ґрунт для російського нападу на Україну, – Foreign Policy») містили непідтверджені факти або вигадані події, що спотворило сприйняття подій, у деяких статтях («Die Welt: Як ЄС разом із Тунісом хоче зупинити потоки нелегальної міграції через Середземне море») факти були спотворені або навіть заперечені, що вплинуло на об'єктивність сприйняття, деякі матеріали спрямовували увагу на певні аспекти подій, раціоналізуючи їх або спробуючи зменшити їх негативний вплив («Ердоган пов'язав виконання Заходом своїх «обіцянок» з відновленням зернової угоди», «Пінна вечірка. Як автомийки забруднюють малі річки Києва»), деякі статті створювали враження, що зміни відбуваються поетапно або з дотриманням певної послідовності («Створюємо умови для бажання жити та повертатися до України»), деякі статті акцентували на певних емоціях, спрямовуючи увагу читачів на певний аспект подій («Китай таємно відправляє в Росію спорядження, якого вистачило б на цілу армію»), деякі статті використовували провокаційні або емоційно заряджені теми для привертання уваги читачів (стаття про М. Подоляка та його висловлення щодо Росії, стаття «Учасниці конкурсу «Міс Всесвіт» в Індонезії звинуватили організаторів у сексуальних домаганнях»), деякі статті намагалися привернути увагу читачів, використовуючи почуття співчуття або вини («Україна хоч знає, що ми воюємо? Чи вже все, мир настав? Епізод з життя танкістів Адама під Бахмутом»).

4. На основі отриманих результатів емпіричного дослідження особливостей реалізації інформаційно-психологічного впливу в онлайн просторі ми розробили психологічні рекомендації у форматі едукативного заходу на тему:

«Інформаційна Гігієна: навички критичного мислення та збалансованого сприйняття медійних джерел». Мета такого заходу полягає у наданні знань і практичних навичок, необхідних для ефективного розуміння, аналізу та обробки інформації з медійних джерел. За допомогою цього едукативного заходу можна підвищити обізнаність аудиторії стосовно маніпулятивних прийомів, що застосовуються у медіа, та надати інструменти для власного критичного аналізу та відбору достовірної інформації. Програма заходу включає в себе практичні вправи, дискусії та план інформаційної гігієни.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження розкрито особливості реалізації інформаційно-психологічних технологій в медіапросторі. У ході виконання поставлених завдань для досягнення мети дослідження, ми дійшли низки таких теоретичних та емпіричних висновків:

1. Висвітлено механізми та види інформаційно-психологічного впливу в засобах Інтернет-ЗМІ та особливості їх реалізації. Інформаційно-психологічний вплив – це сплановане та цілеспрямоване використання технологій та методів поширення інформації з метою зміни свідомості, уявлень, емоцій та поведінки людей. Механізми інформаційно-психологічного впливу включають викривлення фактів, дезінформацію, маніпуляції, психологічний тиск, створення емоцій, розповсюдження пліток, використання медіа та соціальних мереж.

Найпоширенішими типами інформаційно-психологічного впливу є: нейролінгвістичний, психоаналітичний, психогенний, психотропний вплив та звукова регуляція. Метою використання таких механізмів є залучення громадської підтримки, формування певних стереотипів або дезорієнтація суспільства з метою досягнення певних політичних, економічних або воєнних цілей.

Видами інформаційно-психологічного впливу є нейролінгвістичний вплив; психоаналітичний вплив; психогенний вплив; психотропний вплив; звукова регуляція.

2. Проаналізовано способи протидії деструктивним інформаційно-психологічним впливам, основними серед яких найчастіше виступають: збільшення рівня інформаційної грамотності громадян; підтримка медіаосвіти; підтримка незалежних медіа та забезпечення доступу до різноманітної та об'єктивної інформації; дотримання високих журналістських стандартів та посилення контролю над дезінформацією; співпраця з платформами Інтернету та соціальними мережами; активна комунікація діяльності та досягнень держави; забезпечення доступу до психологічної підтримки для тих, хто постраждав від

негативного впливу дезінформації; підтримка позитивних інформаційних ініціатив та поширення позитивних новин;

3. Організовано і проведено емпіричне дослідження особливостей реалізації інформаційно-психологічних технологій у вітчизняному медіапросторі. Здійснено контент-аналіз 6 впливових медійних платформ («Українська правда», Українська служба «BBC News Україна», «Український Тиждень», «Українська правда – Life», «Укрінформ» та «Українська Інформаційна Служба (УІНФО).

Вибір означених платформ був спричинений, зокрема їх:

- широким охопленням різноманітних тем;
- глибоким аналізом суспільно-політичних процесів (що забезпечує варіативний погляд на сучасні події);
- високою популярністю і рівнем довіри (що уможливлює вплив на формування громадської думки);
- гарантованим доступом до об'єктивних та актуальних новин з різних джерел (що сприяє комплексному аналізу інформаційного оточення);

4. Здійснено якісний та кількісний аналіз отриманих результатів. Встановлено, що у процесі реалізації інформаційно-психологічних впливів засобами Інтернет-ЗМІ, найчастіше використовуються такі способи маніпулювання уявленнями та думками аудиторії, як:

4.1. Емоційно навантажені наративи (зокрема, «хвацька артилерійська атака», «наступ по всьому фронту», «оточення противника», «ефект присутності», «обхід із флангу», «інтегрування продукту інформаційно-психологічної діяльності», «створення власного простору обговорення» та ін.);

4.2. Широкий репертуар інструментів (приховування важливої інформації, використання комунікативного шуму, зміщення значень термінів, відволікання уваги, перевагу негативної інформації, створення інформаційних табу, поширення хибної інформації тощо).

Зазначені технології використовуються аналізованими медійними джерелами з різною частотою, так:

- «Українська правда» використовує заперечення і викривлення фактів та стратегію відкладання інформації для збільшення ефекту;
- «Укрінформ» – захоплення уваги посередницькими чи контроверсійними темами;
- «УІНФО» – заперечення і викривлення фактів та виклик почуття провини у читачів;
- «BBC News Україна» – відволікання уваги від суттєвих питань;
- «Український Тиждень» – захоплення уваги посередницькими чи контроверсійними темами та обман шляхом замовчування або приховування істотної інформації.
- «Українська правда – Life» – виклик почуття провини або актуалізація недоліків самих читачів та заперечення і викривлення фактів.

5. Розроблено психологічні рекомендації на основі результатів проведеного дослідження у форматі едукативного заходу на тему: «Інформаційна гігієна: навички критичного мислення та збалансованого сприйняття медійних джерел», що націлений на підвищення здатності споживачів до більш ефективного сприйняття медійного контенту.

Перспективами дослідження може виступати розробка заходів, орієнтованих на підвищення медіаграмотності українського населення в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бельська Т. Інформаційно-психологічна війна як спосіб впливу на громадянське суспільство та державну політику держави. *Вісник Національного унів-ту цивільного захисту України*. 2014. № 1. С. 49-56.
2. Близнюк А. Гібридна війна XXI століття. Пропаганда як основна складова у політичних, соціальних та етнічних протистояннях. *INTERMARUM: історія, політика, культура*. 2015. № 2. С. 390-399.
3. Бойко С. Т. Психологічна безпека особистості в умовах розірваного інформаційного простору. *Психологія: теорія і практика*. 2019. Вип. 1 (3). С. 32-44. URL: https://lib.iitta.gov.ua/718063/1/Бойко_Мукачево.pdf (дата звернення 05.05.2023).
4. Гвоздик О. Соціальні мережі – вільний обмін думками чи маніпулювання свідомістю? URL: <http://xpress.sumy.ua/article/society/5700> (дата звернення 07.08.2023).
5. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / За заг. ред. В. О. Жадька, Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с.
6. Гойман О. О. Маніпулювання масовою свідомістю в умовах сучасної гібридної війни. *Грані. Серія: Філософія*. 2015. №1 (117). С. 50-56. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268616639.pdf> (дата звернення 23.02.2023).
7. Гурлева Т. С. Технологія психологічної допомоги громадянам у подоланні проявів ПТСР через текст у друкованих ЗМІ та Інтернет-ресурсах: *Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу: монографія* / З.Г. Кісарчук, Я.М. Омельченко, Г.П. Лазос [та ін.]; за ред. З.Г. Кісарчук. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. С. 159-174. URL: https://lib.iitta.gov.ua/722181/1/Monograph2020_labpsychother.pdf (дата звернення 04.05.2023).

8. Гурлева Т. С., Журавльова Н. Ю. Довіра до себе як важливий атрибут стресостійкості особистості в умовах інформаційної війни: взаємозв'язок понять. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2022. Том 33 (72). №4. С. 76-83. URL: https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/4_2022/14.pdf (дата звернення 23.04.2023).
9. Діденко М., Зелінська О. Інформаційно-психологічний вплив на людей під час війни. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2022. Том 1. № 14. С. 211–214.
10. Ділай А. Війна за Україну: від інформаційних операцій до прямого вторгнення: *Вісник Львівського ун-ту*. Серія: Журналістика. 2019. Вип. 45. С. 13-20.
11. Дубас О. Інформаційна війна: нові можливості політичного протиборства. *Освіта регіону*. 2020. № 10. С. 69–72.
12. Жданова І. В., Бондаренко Л. О., Велічко А. В. Психологічні аспекти інформаційного впливу під час воєнних дій в Україні. *Габітус*. 2022. Вип. 41. С. 222-227. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2022/41-2022/39.pdf> (дата звернення 05.05.2023).
13. Зотенко Д.В. Інструментарій інформаційної війни в Україні під час російської агресії: дипломна робота ... освітнього ступеня Магістр. Спеціальність 061. Журналістика; Національний авіаційний ун-т. Київ, 2022. 89 с. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/56971/1/Магістерська%20Зотенко%20Д.В.pdf> (дата звернення 05.05.2023).
14. Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання: монографія / В. П. Горбулін, О. Г. Додонов, Д. В. Ланде. Київ: Інтертехнологія, 2009. 164 с.
15. Інформаційно-психологічне протиборство: підручник. Видання друге перекладене, доповнене та перероблене / В. М. Петрик, В. В. Бедь, М. М. Присяжнюк та ін.; за заг. ред. В. В. Бедь, В. М. Петрика. Київ : ПАТ «ВІПОЛЬ», 2018. 386 с.

16. Історія інформаційно-психологічного протиборства: підруч. / [Я.М.Жарков, Л.Ф.Компанцева, В.В.Остроухов В.М.Петрик, М.М.Присяжнюк, Є.Д.Скулиш] ; за заг. ред. д.ю.н., проф., засл. юриста України Є.Д.Скулиша. Київ: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. 212 с.
17. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни у Мережевому он-лайн просторі: навч. посіб. Київ: Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2016. 292 с. URL: <http://www.interinf.chnu.edu.ua/res//interinf/Inf%20vijny.pdf> (дата звернення 23.04.2023).
18. Лисенко В. Проблеми інформаційної незалежності держави. *Політичний менеджмент*. 2006. №4. С. 135-148. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/lysenko_problemy.pdf (дата звернення 23.04.2023).
19. Лібікі М. Що таке інформаційна війна? URL: <http://viysko.com.ua/texnologijivoyen/martin-libiki-shho-take-informacijna-vijna/> (дата звернення 04.08.2023).
20. Лісневська А.О. Психологія масової комунікації. Чернівці, 2012.
21. Маркова М. В., Марков А. Р. Інформаційно-психологічна війна проти населення України як сучасна реальність: стан проблеми і шляхи подолання наслідків. *Інтегровані комунікації*. 2016. № 2. С. 73–85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/integcommu_2016_2_15 (дата звернення 15.07.2023).
22. Мартинено І. О. Сучасні медіа-маніпуляції: механізми та інструменти протидії: дипломна робота ... освітнього ступеня Магістр. Спеціальність 061. Журналістика; Донецький Нац. ун-т. імені Василя Стуса. Вінниця, 2021. 79 с. URL: <https://jarch.donnu.edu.ua/article/view/11693/11568> (дата звернення 05.02.2023).
23. Мудрак Л. Конвергентні медіа як наукова категорія та суб'єкт інформаційного простору. *Вісн. Нац. академії держ. упр. при Президентові України*. Київ, 2018. № 2. С. 144-146.

24. Назарчук А.П. Особливості підготовки майбутнього журналіста до роботи в умовах інформаційної війни: дипломна робота ... освітнього ступеня Магістр. Національний авіаційний ун-т. Київ, 2022. 93 с. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/56974/1/Дипломна%20робота%20Назарчук.pdf> (дата звернення 04.05.2023).
25. Нарис теорії і практики інформаційно–психологічних операцій / М.Т. Дзюба, Я.М. Жарков, І.О. Ольховой, М.І. Онищук. Київ: ВІТІ НТУУ «КПІ», 2016. 471 с.
26. Невельська-Гордєєва О.П., Нечитайло В.О. Маніпуляції як засіб інформаційно-психологічного впливу в інформаційній війні. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2021. № 3 (50). С. 70-83. URL: <http://fil.nlu.edu.ua/article/view/235389> (дата звернення 05.05.2023).
27. Олексієнко С., Андрощук О. Психологічні особливості формування образу ворога як складової гібридної війни російської федерації проти України: зб. наук. праць Нац. академії держ. прикордонної служби. Серія: Психологічні науки. 2019. №2. С. 182-198. URL: https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/psy_zbirnyk/article/view/174/155 (дата звернення 05.05.2023).
28. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика: монографія / за ред. С. Максименка, С. Кузікової, В. Зливкова. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 540 с.
29. Остроухов В. Петрик В. До проблеми забезпечення інформаційної безпеки України. *Політичний менеджмент*. № 4. С. 135–141.
30. Панченко В. М. Інформаційні операції в системі стратегічних комунікацій. *Стратегічні комунікації*. 2016. № 4. С. 72–79.
31. Петрик В. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб. / М. Присяжнюк, Л. Компанцева, Є. Скулиш, О. Бойко, В. Остроухов; за заг. ред. Є. Скулиша. 2-ге вид. К.: ЗАТ «ВІПОЛ», 2011, 248 с.

32. Петрик В. Сутність і особливості проведення спеціальних інформаційних операцій та акцій інформаційного впливу. *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*. 2009. № 3 (6). С. 71–75.
33. Петрик В. Сутність інформаційної безпеки держави, суспільства та особи. Видавництво: Юстініан. 2009. С. 122–135.
34. Почепцов Г. Г. Токсичний інфопростір. Як зберегти ясність мислення і свободу дії. Харків : Vivat. 2021. 384 с.
35. Сахарук І. Стратегії й тактики сугестії в сучасному українському медійному дискурсі. *Вісник Донецького університету. Серія Б: Гуманітарні науки*. 2014. №1-2. С. 216-222.
36. Стельмашов А. ЗМІ: засоби маніпулювання інформацією: Про сенсації, корупцію мови, повторення як умову пропаганди і стереотипи у медіа: *Detector media*: ел. ресурс. 2011. Січень. URL: ms.detector.media/manipulyatsii/post/10579/2011-01-15-zmi-zasoby-manipulyuvannya-informatsiieyu/ (дата звернення 23.04.2023).
37. Структурно-логічна послідовність та принципи організації протидії інформаційно-психологічним впливам з боку недружньої держави / В.Ю. Богданович, О.В. Дублян, О.В. Передрій, П. Пацек. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України*. 2019. № 4(37). С. 13-19. <https://doi.org/10.30748/nitps.2019.37.02> (дата звернення 05.05.2023).
38. Татенко В. Соціальна психологія впливу: монографія. К.: Міленіум, 2008. 216 с.
39. Українська Інформаційна Служба (УІНФО). Офіційний веб-сайт. URL: <https://uainfo.org/> (дата звернення: 04.08.2023)
40. Українська правда – Life. Офіційний веб-сайт. URL: <https://life.pravda.com.ua/> (дата звернення: 04.08.2023)
41. Українська правда. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.pravda.com.ua/> (дата звернення: 04.08.2023)
42. Українська служба BBC News Україна. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/> (дата звернення: 04.08.2023)

43. Український Тиждень. Офіційний веб-сайт. URL: <https://tyzhden.ua/> (дата звернення: 04.08.2023)
44. Укрінформ. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/> (дата звернення: 04.08.2023)
45. Уманець А.О. Інформаційно-психологічні впливи: поняття, особливості реалізації та способи протидії. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2022. Том 33 (72). №3. С. 106-113. URL: https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/3_2022/18.pdf (дата звернення 23.04.2023).
46. Фіялка С.Б. Відеоігри як інструмент пропаганди в умовах російсько-українського протистояння. *Технологія і техніка друкарства*. 2017. №3 (57), 79-85. URL: <http://ttdruk.vpi.kpi.ua/article/view/112012> (дата звернення 04.05.2023).
47. Фіялка С.Б. Новини сепаратистських інтернет-медіа в інформаційній війні проти України. *Технологія і техніка друкарства*. 2017. №1 (55), 73-87. URL: <http://ttdruk.vpi.kpi.ua/article/view/84323> (дата звернення 04.05.2023).
48. Христенко В.Є. Маніпулювання свідомістю в умовах гібридної війни: психологічний аспект: Актуальні дослідження в сучасній вітчизняній екстремальній та кризовій психології: монографія / за заг. ред. В.П. Садкового, О.В. Тімченка; НУЦЗУ. Х.: ФОП Мезіна В.В., 2017. С. 163-182. URL: http://29yjmo6.257.cz/bitstream/123456789/5929/1/Khrystenko_monogr.pdf (дата звернення 05.05.2023).
49. Шклярська О. Як не стати жертвою в інформаційній війні. URL: <http://ua.racurs.ua/520-informaciyna-viyna> (дата звернення 18.08.2023).
50. Шумка А. Інформаційно-мережева війна – нова форма міждержавного протиборства початку XXI ст. URL: <http://www.asv.gov.ua/content/nauka/editions/19/2013-19/243-255.pdf> (дата звернення 16.08.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Статті, використані для проведення емпіричного дослідження

Стаття №1

BBC NEWS УКРАЇНА

[Головна](#) [Війна з Росією](#) [Історії](#) [Відео](#) [Книга року BBC](#) [Подкасти](#)

Щоб досягти успіху, Україні достатньо прорвати одну ділянку фронту: аналіз Time

4 серпня 2023



Три авторитетні американські військові аналітики опублікували докладну статтю в журналі Time, де вони аналізують наступ ЗСУ і намагаються спрогнозувати його можливі результати.

- ЗСУ відмовились від американської тактики. Тепер вони діють на власний розсуд. Чому?
- Наступ України став масштабнішим. Чи буде прорив до кінця літа?

На думку Фредеріка Кагана з Американського інституту підприємництва, Кароліни Хірд з Інституту вивчення війни (ISW) та Катерини Степаненко (також з ISW), Україна має чимало переваг, які підвищують її шанси на успіх.

У нинішній наступальній кампанії перемога України може мати три різні варіанти, йдеться в статті.

"По-перше, нинішня спроба українського механізованого прориву може бути успішною, і ЗСУ зроблять його на таку глибину, яка дозволить зруйнувати частину чи навіть всі російські оборонні лінії", - вважають автори.

"По-друге, російські сили, які вже мають серйозні проблеми з моральним духом та іншими системними питаннями, можуть зламатися під тиском України й розпочати відступ", - продовжують вони.

"По-третє, постійний тиск і масштабна кампанія... можуть призвести до появи таких проломів у російських лініях, які українські війська можуть використовувати спочатку в окремих місцях, а потім для глибших проривів".

За прогнозами авторів, перший і другий сценарій відносно малоімовірні, але все ж такі можливі. Третій варіант — найімовірніший шлях України до успіху, вважають експерти.

Вони насамперед орієнтовані не на виснаження росіян, а радше на те, щоб неухильно витіснити їх з підготовлених оборонних позицій у такий спосіб, щоб українці могли скористатися ними для досягнення оперативних успіхів.

"Це, як і раніше, маневрова війна, а не війна на виснаження - просто в більш повільному темпі", - йдеться в публікації.

Про майбутнє наступу автори пишуть так: "Найімовірніше, помітні тактичні просування змінюватимуться довгими періодами затишшя та деяких невдач".

"Як би ми не сподівалися, що для українських військ просто відкриється дорога до Азовського моря, є висока ймовірність того, що попереду - важкі бої, високі втрати й розчарування. Все це - звичайні речі на війні".

Проблеми росіян

Впевненості у можливому успіху українців додає низка проблем у лавах росіян.

Автори статті вказують на головну логістичну проблему армії РФ на півдні України — розтягнуті лінії постачання.

Сили РФ мають захищати наземну лінію зв'язку, яка складається з автомобільної та залізничної доріг, що пролягає від Ростова-на-Дону на північно-східному узбережжі Азовського моря до Криму.

Десятки тисяч російських військ на півдні України потребують величезної кількості продовольства, палива, боеприпасів, особового складу та інших вантажів, які треба перевозити цією автомобільною та залізничною лінією.

За спостереженнями Кагана, Хірд та Степаненко, саме розвиток подій за третім варіантом призвів до успіху ЗСУ на Харківщині та Херсонщині минулого року.

На думку аналітиків, такий варіант розвитку подій буде більш повільним і поступовим, ніж очікують західні прихильники України. Крім того, він залежить від допомоги Заходу, який має забезпечити Україну постійним поповненням зброї, ймовірно, протягом багатьох місяців.



Знищений російський танк на Запорізькому напрямку

Як зазначають автори статті, повільні темпи наступу покликані мінімізувати українські втрати.

Контрнаступ все ще може провалитися



Російські резервісти перед відправленням у військові частини в Ростовській області

У публікації наголошується, що Україна зберігає ініціативу та користується багатьма перевагами. Проте, контрнаступ ЗСУ може зазнати невдачі, оскільки росіяни можуть виявитися більш стійкими, ніж здається.

- Путін готується до більшій й тривалішій війни - FT

Ще однією причиною невдачі аналітики називають те, що Захід може не встигнути вчасно надати Україні необхідне обладнання та підтримку.

Джерело: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-66404266>

Стаття №2



ТИЖДЕНЬ

Як погані рішення адміністрації Обами підготували ґрунт для російського нападу на Україну, – Foreign Policy

4 Серпня 2023, 17:48



«Політика Барака Обами все ще значно впливає на перебіг російсько-української війни і призвела до невинуватної втрати десятків тисяч життів цивільних і військових», – пише на шпальтах Foreign Policy Адріан Каратницький, старший науковий співробітник Atlantic Council та засновник Myrmidon Group.

«Україна вже пережила восьмирічну гібридну війну, яка забрала 14 000 життів, а масоване вторгнення Росії у 2022 році забрало ще більше... У певний момент Росія утримувала 27% української території, перш ніж її війська зазнали поразки на кількох фронтах. Проте Україні досі бракує широкого спектру необхідних озброєнь, щоб відвоювати те, що досі окуповане Росією», – пише Каратницький. На його думку, коріння цих труднощів слід шукати у російській політиці Обами: «Без сумніву, Путін несе повну і цілковиту відповідальність за війну проти України, за страждання і смерть, яких завдали його війська. Але його напад на Україну в 2014 році, його зростаючі імперські амбіції і подальше рішення знищити українську державу мають своє коріння в політиці і діях Сполучених Штатів і їхніх союзників за часів Обами».

«Протягом більшості років перебування Путіна при владі Сполучені Штати і Захід неадекватно реагували на дедалі агресивніші дії Росії – від серії вбивств у західних країнах до окупації суверенних територій інших держав. Це почалося зі слабкої реакції тодішнього президента США Джорджа Буша-молодшого на вторгнення Путіна до Грузії у 2008 році. Коли Обама прийшов до влади, він поглибив помилку Буша. Замість того, щоб покарати Росію за її агресію, він доручив своєму держсекретареві Гілларі Клінтон розпочати "перезавантаження" відносин, викресливши з пам'яті злочини Росії в Грузії. Що ще важливіше, Обама відмовився від планів адміністрації Буша щодо створення щита протиракетної оборони у Східній Європі – це його рішення особисто вітати Путін», – пише видання.

«Обама також не усвідомлював адекватно масштабу російської загрози, що насувається. Під час президентської виборчої кампанії 2012 року кандидат від республіканців Міт Ромні заявив, що Росія "без сумніву, є нашим геополітичним ворогом №1. Вони борються за кожну справу для найгірших світових акторів. Думка про те, що [Обама – Ред.] має на увазі більшу гнучкість щодо Росії, справді викликає дуже, дуже велике занепокоєння". У відповідь Обама висміяв свого суперника: "1980-ті зараз закликають повернути їхню зовнішню політику, тому що холодна війна закінчилася 20 років тому", – пригадує Каратницький.

«У 2014 році, після того, як Росія вже анексувала Крим, збила літак MH17 і відправила російські війська і спецслужби на Донбас, Обама рішуче виступив проти надання зброї Україні. Він відреагував на російське вторгнення до Криму лише незначними санкціями, спрямованими проти російських фізичних осіб, державних банків та кількох компаній. Він відкинув провідну роль США в дипломатичних зусиллях, спрямованих на припинення російської війни, делегувавши відповідальність Франції та Німеччині. Хоча логічно очікувати, що європейські країни візьмуть на себе відповідальність за безпеку на своєму континенті, цим країнам бракує геополітичної ваги Сполучених Штатів, і Путін ніколи не сприймав їх як рівних або партнерів Росії по переговорах. Більше того, ці дві європейські країни сильно залежали від торгівлі з Росією і не виявляли особливого інтересу до безпеки східноєвропейських країн. Найбільшої шкоди завдала чітка заява Обами про те, що Україна не є стратегічним пріоритетом США», – пише видання.

«У розмові з Джефрі Голдбергом із The Atlantic після анексії Росією Криму та агресії на Донбасі Обама підкреслив межі своєї прихильності до України. Як написав Голдберг: “Теорія Обами тут проста: Україна є основним російським інтересом, але не американським, тому Росія завжди зможе підтримувати там ескалаційне домінування”. Далі Голдберг процитував слова Обами: “Справа в тому, що Україна, яка не є членом НАТО, буде вразливою для військового домінування Росії, що б ми не робили”. Іншими словами, президент США практично визнав Україну державою-клієнтом Росії, телеграфувавши лідеру агресивної, ревізіоністської держави, що Сполучені Штати відступлять, якщо Росія розширить свою війну. Більше того, російська доктрина домінування через ескалацію – про те, що Кремль завжди буде готовий застосувати переважну силу, щоб домогтися свого в Україні, в той час як Сполучені Штати не будуть – стала керівним принципом американської політики. Цей принцип відлунує й донині, стримуючи підтримку України з боку США». – йдеться у матеріалі. І далі:

«Під час нещодавнього інтерв'ю репортерці CNN Крістіан Аманпур Обама ще раз наголосив на своїй слабкій реакції на російську анексію Криму та агресію на сході України в 2014 році. “Ми кинули виклик Путіну з тими інструментами, які у нас були на той час, враховуючи те, де була Україна”, – заявив Обама. Це правда, що в перші дні після шокового вторгнення Росії деградовані збройні сили України не були готові дати відсіч, щоб повернути окуповану територію. Але Обама забув згадати, що за кілька місяців Україна значно відновила свої збройні сили, значною мірою завдяки героїзму бійців-добровольців, які десятками тисяч приєдналися до широкого громадянського руху на захист своєї країни. А це означає, що найважливішим інструментом, який мав Обама на той час, було надання цим бійцям летальної зброї, яку він вперто відмовлявся розгортати до кінця свого президентства.

Безумовно, адміністрація Байдена і його союзники по НАТО переоцінили – і певною мірою відійшли від ідеї Обами про домінування Росії через ескалацію конфлікту. Проте тривалий вплив цієї доктрини спричинив тривалу відмову від ракет дальнього радіусу дії і затримку з наданням Україні бойових літаків».

За висновками Каратницького, російська доктрина домінування через ескалацію все ще впливає на прийняття рішень у США. Йдеться про постійні згадки Байдена про потенційну готовність Путіна застосувати ядерну зброю є доказом її впливу, так само як і занепокоєння Сполучених Штатів тим, що Україна може перенести війну на російську територію.

«Немає сумнівів, що Вашингтон не повинен ігнорувати ядерний арсенал Москви. Але страх перед застосуванням Росією тактичної ядерної зброї ніколи не повинен паралізувати зусилля, спрямовані на належне озброєння України. – пише Каратницький. – Застосування Путіним ядерної зброї є вкрай малоймовірним, особливо зараз, коли китайський лідер Сі Цзіньпін чітко попередив Путіна про її використання в Україні. По-друге, саме українці мають визначити для себе стратегію ведення війни і ризики, на які вони готові піти. Що стосується нібито домінування Росії в ядерній ескалації, то Сполучені Штати мають свою власну доктрину для протидії цьому: ядерне стримування. Якщо Байден більше не вірить, що взаємне стримування захистить нас від ядерної ескалації, він може з таким же успіхом підкоритися Путіну, дозволити йому відновити Російську імперію і дозволити Москві поширити свою владу в серце Європи».

Політика Обами щодо Росії, включно з його доктриною домінування Кремля у питанні ескалації, продовжує визначати політику США за часів адміністрацій Трампа та Байдена. Хоча Дональд Трамп поводився погано по відношенню до України, намагаючись залучити Київ до своїх зусиль з послаблення політичного суперника Джо Байдена, він дав зелене світло на постачання протитанкових ракетних комплексів Javelin у 2017 та 2019 роках. Тим не менш, роки запеклих дебатів лише навколо відправки “Джавелінів” заглушили обговорення інших видів озброєнь, необхідних Україні, в тому числі протиповітряної і протиракетної оборони, бойових танків, винищувачів і ракет дальнього радіусу дії. Це могло б зробити Україну більш захищеною до 2022 року, і деякі з них сьогодні все ще відсутні в українському арсеналі».

Читайте також: **Не на зараз, а на потім. Як саме військова промисловість США перебудується через війну в Україні**

«До честі Байдена, він виступав за надання Україні оборонної зброї, коли був віце-президентом при Обамі. Але коли сам став президентом, Байден повернув у уряд багатьох архітекторів бразького підходу Обами до Росії. В результаті їхнього впливу, з моменту, коли восени 2021 року американський уряд дізнався, що Путін планує вторгнення, і до початку вторгнення 24 лютого 2022 року, Сполучені Штати втратили критично важливе вікно, в якому вони могли надати Україні значну кількість нової зброї та навчити її використовувати. Замість вкрай необхідних гаубиць, танків, реактивних систем залпового вогню (таким як HIMARS) та важких боєприпасів, Вашингтон надав скромну допомогу, яка уможливила не більше, ніж партизанський опір.

На думку Каратницького, підхід до Росії, який сформувався в часи Обами, в майбутньому призведе до подальших невинуватених втрат багатьох тисяч українських життів: «Якби Україна систематично отримувала зброю від Заходу протягом восьми років після початку гібридної війни Росії у 2014 році, українці, ймовірно, змогли б краще тримати оборону під час російського вторгнення в лютому 2022 року. Цілоком ймовірно, що Україна могла б завдати Росії раннього вирішального удару після її початкових успіхів. Якби добре озброєна Україна дала відсіч на повну силу, величезних територіальних надбань Росії можна було б уникнути, і ми могли б уникнути таких звірств, скоєних Росією, як Буча, Ірпінь та Маріуполь... Зростаючі імперські амбіції Путіна і висока ціна, яку платять за них українці, принаймні частково є результатом політики адміністрації Обами, яка продовжує чинити потужний вплив і донині».

Джерело: <https://tyzhden.ua/iak-pohani-rishennia-administratsii-obamy-pidhotuvaly-grunt-dlia-rosijskoho-napadu-na-ukrainu-foreign-policy/>

Стаття №3

Чоловіки хочуть виконувати більше обов'язків по дому, однак бояться осуду суспільства – опитування



Яна Осадча
журналістка УП.Життя

Більшість чоловіків в усьому світі хочуть долучитися до виконання домашніх обов'язків, але вкорінені соціальні очікування та відсутність підтримки відлякують їх від цього.

Про це свідчить звіт "Стан батьків у світі 2023", підготований неурядовою організацією США Equimundo, [повідомляє The Guardian](#).

При підготовці звіту опитали майже 12 тис. чоловіків, жінок і гендерорізнороманітних людей у таких країнах, як Колумбія, Руанда, Південна Африка, Австралія, Ірландія, Китай і США.

Від 70 до 90% чоловіків у 16 з 17 країн, громадяни яких брали участь в опитуванні, сказали, що відчують таку ж відповідальність за догляд за домом, як і їхні партнерки. Понад 80% опитаних вважають, що хлопчиків потрібно вчити виконувати домашні справи та доглядати за дітьми.

"Ми не хочемо, щоб відпустка для жінок була скорочена, натомість ми хочемо, щоб відпустка для чоловіків була продовжена", – сказав Баркер.

85% опитаних батьків сказали, що оплачувана відпустка по догляду принесе користь їхнім партнеркам і дітям, однак багато хто з них повідомив про перешкоди на роботі та в суспільстві.

Серед опитаних батьків і матерів, які не скористалися всіма запропонованими їм відпустками по догляду за дитиною, 40% сказали, що це сталося через страх втратити роботу, 36% згадали про невідповідність керівників, а 18% хвилювалися через осуд друзів і родини.

Єдиним винятком стала Індія, де лише 25% чоловіків відчують таку ж відповідальність, як і їхні партнерки, коли йдеться про роботу по догляду за будинком і дітьми.

"Наші результати показують те, про що ми вже підозрювали: чоловіки люблять і хочуть піклуватися, зокрема про дітей", – сказала Тавіші Гупта, директорка з досліджень ГО Equimundo.

Однак нерівна оплата праці та дискримінаційна державна політика призводять до того, що у деяких країнах жінки все ще виконують у 7 разів більше неоплачуваної роботи по догляду.

В усьому світі чоловіки витрачають лише 19% свого часу на неоплачувану домашню роботу, а жінки витрачають на це неї 55%.

Чоловіків, які бажать збільшити навантаження по дому, стримує упереджене ставлення суспільства, яке не готове бачити їх у ролі доглядальників.

"У середньому зарплати чоловіків у всьому світі вищі, ніж у жінок. Тому багато родин вважають, що краще оплачувана робота чоловіка приносить більше у домогосподарство, ніж робота чоловіків по дому", – сказав Гері Баркер, генеральний директор Equimundo.

Однією з ключових стратегій, рекомендованих у звіті, є рівна відпустка по догляду за дитиною для батька і матері.

Джерело: <https://life.pravda.com.ua/society/2023/08/9/255801/>

Стаття №4

УКРІНФОРМ

ВІЙНА
ВІДБУДОВА
ПОЛІТИКА
ЕКОНОМІКА
ФАКТЧЕКИ
СВІТ
СУСПІЛЬСТВО
КУЛЬТУРА
РЕГІОНИ
КИЇВ
КРИМ
СПОРТ
ДІАСПОРА
ТЕХНОЛОГІЇ

Про Агентство
Більше »



Оксана Жолнович, міністерка соціальної політики
Створюємо умови для бажання жити та повертатися до України

09.08.2023 10:00

UKRINFORM

- Рік тому ви очолили Міністерство соціальної політики. З якими завданнями бралися до роботи? Що вдалося зробити за цей час?

- Коли ми обговорювали із прем'єр-міністром, Президентом напрями і реформи, які впроваджуватимемо в межах міністерства, йшлося про чотири пріоритети. Перший – спрощення і доступність сервісів для людей. Другий – покращення якості реабілітації, в тому числі для осіб з інвалідністю. Третій – пенсійна реформа. І четвертий пріоритет – це політика захисту прав дітей.

Кожен із цих напрямів доволі непростий. У чому-сь нам вдалося просунутися краще, якісь розробки ще на етапі стратегічного обговорення. Моїм завданням було зробити не "косметичний ремонт", а системно перебудувати кожен з напрямів таким чином, щоб він щонайменше відповідав базовим критеріям - прозорості та ефективності. І щоб кожна людина розуміла, що соціальна підтримка - це не довільне утримання, а допомога, яка має забезпечити людині економічну самостійність.

Тож філософією нашого наступного року, яку ми презентували на конференції з відновлення в Лондоні, буде формування спроможності замість залежності. Дуже важливо, щоб кожен громадянин у нашій країні мав можливість взяти відповідальність за себе у власні руки, мав достатньо інструментів та підтримки, аби виходити з будь-яких складних життєвих обставин.

- Як відбувається осучаснення соціальних сервісів та послуг? Які інструменти для цього використовуєте? Чи вдається зробити соціальні послуги доступнішими для українців?

- Нам вдалося оптимізувати низку неефективних або громіздких бюрократичних процесів, які забирають багато людського ресурсу, завдяки цифровізації. Виплати усіх соціальних допомог є доволі типовими, за алгоритмом їх може виконувати машина. Тому на базі Пенсійного фонду вирішили розпочати централізацію найбільш вагомих для людей виплат.

- Люди обізані щодо цих інновацій? Чи багато вже користуються вашими цифровими інструментами?

- Поки що не 100% звернень ми отримуємо через "Дію" або через електронний пенсійний кабінет. Звісно, багато хто надає перевагу особистим зверненням до ЦНАПів чи до управлінь соцзахисту. Але цифровізація – це не тільки про звернення. Це також і про внутрішні процеси, які ми спрощуємо, оптимізуємо та робимо більш ефективними.

ПРО СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ

- Ще одним елементом реформи соціальної сфери має стати запровадження нового алгоритму закупівлі соціальних послуг, а разом з тим створення національного закупівельника соцпослуг. Про що йдеться?

- На жаль, внаслідок дії різних факторів якісної системи соціальних послуг в нашій державі не існує. В основному всі орієнтуються на виплати – пенсій, допомог, субсидій тощо. Але у всьому світі для соціальної сфери важливою є саме надання послуги. Чи можна виплатою допомогти родині, яка страждає від домашнього насильства, пияцтва, або ж перебуває у стресі? Ні. Українці, котрі перебувають за кордоном, встигли помітити, як держава там швидко підхоплює людину у скруті, як вчасно надає їй супровід у базових речах.

Зараз надання соціальних послуг – це справа і завдання місцевих громад. І ми, міністерство, вирішили допомогти громадам впоратися із закупівлею цих послуг, створивши єдині стандарти, єдині механізми та супровід у закупівлях. Тобто забрати частину цієї рутини, як-от організація закупівлі, створення документів, формування оцінки потреб, конкурсних пропозицій, і передати ці функції центральному закупівельникові. Стартуємо із закупівлею послуги життєвості, щоб побачити, як це працює, і згодом визначитися, скільки таких послуг треба передати державі, а зі скількома - просто допомогти громаді правильно їх організувати та закупити.

Першою була субсидія. Як її раніше нараховували? Вручну складали списки, переглядали документи, потребували купу довідок. Що маємо зараз? Людина лише заяву про надання субсидії і подає коротку декларацію про членів домогосподарства. Решту відомостей – про її майновий стан, суб'єкти, які надають їй послуги, тарифи - ми самі знаходимо завдяки обміну даними між відповідними реєстрами. І це в рази швидше як для самої людини, так і для працівників, котрі раніше мусили це звіряти в ручному режимі, а потім передавати усі папери різним установам.

Інша причина централізації та цифровізації виплат зумовлена війною. Велика кількість громад опинилися в окупації, в зоні бойових дій, і наші управління більше не могли здійснювати там свої повноваження. Зрозуміло, що через це "підвисли" окремі виплати допомог, виплати учасникам бойових дій. До того ж, нам довелося знищити велику кількість відомостей, аби вони не потрапили до окупантів.

Зрештою зрозуміли, що потрібні не паперові формати опрацювання таких виплат, а хмарні середовища, центральні сервери зберігання інформації, які в будь-який момент можна вимкнути.

Оптимізували також і процес виплат лікарняних, поєднавши Фонд соцстрахування з Пенсійним фондом, в якому вже існувала цифрова система та був налагоджений обмін даними із базами системи охорони здоров'я.

- Нещодавно Міністерство анонсувало облаштування 20 центрів життєвості до кінця року, а згодом – до 1,5 тис. таких центрів по всій країні. Що буде з розгалуженою мережею закладів соціального захисту, ці центри їх замінять?

- Центри соцзахисту не надають послуги, це структурні підрозділи в адміністраціях, які в основному займаються нарахуванням допомог. І ми хочемо вивільнити цих фахівців, забрати у них бухгалтерську функцію та спрямувати цей ресурс на надання послуги. Залишаться й центри соціальних служб чи територіальні центри обслуговування, які є надавачами якоїсь конкретної послуги – з догляду за людьми з інвалідністю, - чи шелтери, кризові центри тощо.

Послуга формування життєвості – абсолютно нова послуга, яка не перетинається з іншими. Йдеться про формування психосоціальної стійкості в громаді. Вона розвиватиметься за трьома ключовими напрямками.

Перший – створюється єдина точка входу за зверненням людини. Це буде місце, де з нею працюватиме той самий менеджер, проведе оцінку її потреб і визначить, що їй потрібно.

Другий – це група фахівців, які системно працюватимуть із цільовими групами в громаді, наприклад, об'єднуватимуть дружин військових, ветеранів, людей з інвалідністю, батьків дітей з інвалідністю і такє інше. Вони проводитимуть тренінги, створюватимуть групи підтримки.

І третій – це робота з волонтерськими ініціативами для підсилення громад. Наприклад, людина хоче допомагати в реабілітаційному центрі чи будинку для людей літнього віку, але не знає, як це робити правильно і до кого звернутися. Центр життєвості стане тим простором, де волонтерів навчатимуть, як правильно допомагати, скеровуватимуть туди, де потрібна допомога в громаді.

Джерело: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3746089-oksana-zolnovic-ministerka-socialnoi-politiki.html>

Стаття №5

ЗСУ здійснили рейд на лівий берег Херсонщини, прорвали оборону вглиб на 800 метрів – ISW

09.08.2023, 09:00 • 362 • 



Українські військові здійснили успішний рейд на лівий берег Дніпра в Херсонській області. Вони, ймовірно, прорвали там оборону вглиб на 800 метрів.

Про це **повідомляється** у звіті Інституту вивчення війни, інформує **UAINFO.org** з посиланням на **УНІАН**.

ISW посилається на російських військових блогерів. Ті стверджують, що ЗСУ висадили до семи катерів, кожен з яких перевозив близько шести-семи осіб, на східному березі Дніпра в районі населеного пункту Козачі Лагері.

За словами одного з "воєнкорів", нещодавно російське командування передислокувало "підготовлене угруповання" російських десантників (ВДВ) з району Козачих Лагерів до Запорізької області та замінило їх мобілізованими бійцями невизначеного підрозділу. Це послабило російську оборону в цьому районі.

Читайте також: "Пріоритет для нас – знищення артилерії". Чверть мільйона втрат вбитими для Росії – не дуже багато – військовий експерт

На думку аналітиків, гаулятер Херсонської області Володимир Сальдо применшив інформацію про український десант і заявив, що вогонь російської артилерії завадив висадці десанту.

Однак більшість відомих російських військових блогерів підтвердили, що ЗСУ вдалося використати тактичну несподіванку і висадитися на східному березі, перш ніж росіяни відкрили по них вогонь. Таким чином Сальдо, ймовірно, намагався цілеспрямовано применшити досягнення ЗСУ на цій ділянці фронту.

Як зазначається, на картах NASA Fire Information for Resource Management System (FIRMS) за останні 24 години також видно, що поблизу Козачих Лагерів є спалахи пожеж. Це свідчить про активний артилерійський вогонь.

Читайте також: Сили оборони за добу ліквідували 820 російських загарбників, – Генштаб ЗСУ

Під кінець дня "воєнкори" почали писати, що Сили оборони покинули лівий берег Дніпра. В ISW вважають це "обмеженим рейдом", а не повноцінним проривом лінії оборони.

Джерело: <https://uainfo.org/blognews/1691558538-zsu-zdiysnili-reyd-na-liviy-bereg-hersonshchiny-prorvali.html>

Генштаб спростував інформацію про рейд ЗСУ на лівий берег Херсонської області

09.08.2023, 11:53 • 290 • 0



В Генштабі не підтверджують інформацію щодо рейду та прориву оборони Збройними силами України на лівому березі Дніпра в Херсонській області.

Про це розповіла заступниця міністра оборони України Ганна Маляр, повідомляє РБК-Україна з посиланням на ефір телемарафону, інформує [UAINFO.org](https://uainfo.org).

"Збройні сили й Генеральний штаб не підтверджують цю інформацію станом на зараз. Ми просимо і звертаємося до всіх вже вкотре довіряти тільки офіційним джерелам", - розповіла Маляр.

Джерело: <https://uainfo.org/blognews/1691571394-genshtab-sprostuvav-informatsiyu-pro-reyd-zsu-na-liviy-bereg.html>

Стаття №6



Ремонтна кампанія енергетичних об'єктів йде за планом.

Про це Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль сказав на [засіданні уряду](#), передає Укрінформ.

«Ситуація в [енергетиці](#). За даними Міненерго, ремонтна кампанія йде за планом: Атомні блоки. Відремонтовано п'ять атомних блоків потужністю 4,4 ГВт. У ремонті ще чотири блоки потужністю 3,4 ГВт», - сказав Шмигаль.

За його словами, відремонтовано та перебувають у ремонті 24 енергоблоки. Це 62% від загальної кількості, і це потужність на 4,3 ГВт. Відремонтовано 70% теплоелектроцентралей, ще 30% зараз у ремонті. Відремонтовано та в ремонті 32 гідроагрегати, або 68% від потужності. А це потужність на майже 1,8 ГВт.

Читайте також: [На українських АЕС цьогоріч відремонтували п'ять енергоблоків](#)

«З боку Укренерго маємо майже 80% виконання робіт з ремонту магістральних мереж. Зокрема, високовольтні підстанції вже відновлені до рівня довоєнного стану», - додав глава уряду.

Як повідомляв [Укрінформ](#), для підготовки до наступного опалювального сезону

Україні необхідно 3,4 млрд доларів, в цю суму входить як відновлення генерації, так і закупівля необхідних ресурсів.

Джерело: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3745851-remontna-kampania-energoobektiv-prohodit-za-planom-smigal.html>

Стаття №7

Ердоган пов'язав виконання Заходом своїх "обіцянок" з відновленням "зернової угоди"

"ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАВДА", "УКРАЇНЬСЬКА ПРАВДА" — СЕРЕДА, 9 СЕРПНЯ 2023, 12:38



487



Президент Туреччини Реджеп Таїп Ердоган заявив, що Анкара веде переговори зі сторонами щодо відновлення Чорноморської зернової угоди, але "вирішення цієї проблеми залежить від виконання західними країнами своїх обіцянок".

Джерело: "Європейська правда" з посиланням на Anadolu

Деталі: Турецький лідер зазначив, що "вирішення цієї проблеми залежить від виконання західними країнами своїх обіцянок", не уточнивши, про які саме обіцянки йде мова.

"Путін, як і ми, чутливо ставиться до питання доступу наших африканських братів до зерна. Думаю, що ми можемо знайти спільну мову в цьому питанні", – додав Ердоган, вказуючи на незадовню розмову з російським президентом.

Джерело: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/08/9/7414836/>

Стаття №9



"Україна хоч знає, що ми воюємо? Чи вже все, мир настав?". Епізод з життя танкістів Адама під Бахмутом

ОЛЬГА КИРИЛЕНКО, ЄВГЕН РУДЕНКО — ЧЕТВЕР, 13 ЛИПНЯ 2023, 16:00

О 5-6 ранку, коли в більшості українських міст тільки починають з'являтися ознаки життя, на асфальтованих дорогах прифронтової Донеччини вже гарчать пікапи, "Хамві", "Козаки", БМП і танки.

Частина цих машин повертається з нічних штурмів, які з початку травня стали доволі регулярним явищем на Бахмутському напрямку, частина – тільки виїжджає на позиції.

Попри те, що формально цей час вважається ранком, на сході вже кілька годин як "день" – сонце в липні тут починає вставати ще до третьої години ночі.

Одними з тих, хто з самого ранку заповнює донецькі дороги своїми модернізованими Т-64, є танкісти Адама. Це кілька екіпажів, які працюють у зведеній тактичній групі полковника, Героя України Євгена Межевікіна з позивним "Адам".

– Ну що, як там Київ, Україна? За нами сумує? Вона хоч знає, що ми тут воюємо? Чи вже все, мир настав?

Цими словами журналістів УП в один із літніх днів зустрічає командир танкової роти на позивний "Полтава". У Полтави сива коротка борода, чорна кепка з гербом України і деяке здивування на обличчі від того, що до них приїхали журналісти.

Саме він щиро й водночас з іронією цікавиться в нас, чи пам'ятають люди про війну за межами фронту, і коротко окреслює ситуацію на своєму напрямку:

– Ми зараз плавно переходимо з оборонних дій до наступальних. Бо наші хлопці, штурмові загони, обходять Бахмут по флангах – це не секрет. Ми намагаємося плавно йти вперед.

– Де потенційно може замкнутися це оточення? – уточнюємо в Полтави.

– Одразу за Бахмутом, – пояснює він.

– На східних околицях Москви, – серйозним голосом долучається до нашої розмови командир танкового екіпажу на позивний "Хом'як", який при нас взуває берці для виходу на роботу.

Хом'як і Полтава квалляться на своєрідну стоянку для танків – посадку, з якої хлопці, прогрівши машини, виїжджають на вогневу позицію.

Сьогодні на чергування заступають два екіпажі – Хом'яка та Лютого. Як дізнаємося ми вже в кінці дня, в обидвох сьогодні будуть цілі й навіть "ответки" від росіян, від яких доведеться прискорено тікати з позиції.

Танкісти не беруть нас із собою на роботу, втім дозволяють закріпити на одному з танків екшн-камеру.

Як працюють радянські Т-64 в руках танкістів Адама? Як хлопці ставляться до надходжень нової техніки в новосформовані, зокрема не танкові, підрозділи? Та що, на їхню думку, дозволило силам оборони перейти в наступ на Бахмутському напрямку?

Джерело: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/07/13/7411147/>

Стаття №10

Die Welt: Як ЄС разом із Тунісом хоче зупинити потоки нелегальної міграції через Середземне море

31 Липня 2023, 13:50



Вже упродовж тривалого часу Європейський союз намагається розв'язати проблему нелегальної міграції, зокрема морськими шляхами через Середземне море. Нещодавно підписана торговельна угода з Тунісом має стати одним із ключових кроків у вирішенні цього питання.

Однак цю угоду зарано вважати вдалою, навпаки вона здається спірною, адже попри європейські стандарти стосовно дотримання прав людини, Брюссель обрав шлях, де Європа платить гроші, а Туніс вирішує проблему. Справа у тому, що чинний президент Тунісу Kaïs Saïd є автократом та розглядає насильство щодо мігрантів як законний засіб взаємодії з ними.

Сфакс, портове місто на півні Тунісу, вважається місцем зустрічі мігрантів та є одним з основних пунктів відправлення човнів із нелегалами до Європи. Як пише видання Die Welt, на початку липня там спалахнули вуличні бої: Збройні сили Тунісу втрутилися у протистояння, але заарештували в основному темношкірих мігрантів. Врешті-решт вони залишили понад 600 з них без води та їжі у пустелі поблизу Лівії та Алжиру. За даними Human Rights Watch, були задокументовані випадки катувань, надмірного застосування сили, колективних вигнань та розкрадання грошей та майна. Таким чином, влада Тунісу замість того, щоб захищати мігрантів, ще більше наражає їх на небезпеку.

Наразі Туніс перебуває в глибокій економічній кризі, країна знаходиться на межі банкрутства, не вистачає іноземної валюти для імпорту, великий дефіцит продуктів. До цього додаються високий рівень інфляції, безробіття та відповідно зростання рівня злочинності.

Договір про «стратегічне партнерство», яке Європейський Союз підписав з Тунісом, таким чином є вкрай необхідним для того, щоб підтримати економіку країну. Згідно з документом, Туніс отримає в цілому €1,6 млрд фінансової допомоги, але натомість має убезпечити зовнішні кордони ЄС. Це означає, що Брюссель фактично платить за те, щоб мігранти не могли дістатися з Тунісу до берегів Італії чи Мальти, пише німецьке видання. До того ж загальна довжина морського узбережжя Тунісу сягає 1148 км. Аби задовільнити вимоги Брюсселю, Тунісу напевно потрібно було б створити цілу армію, яка б могла контролювати ситуацію не лише суходолу, а й у морі.

Ситуація з міграцією може змінитися найближчим часом завдяки угоді з ЄС, але й досі не існує чітких керівних принципів. Брюссель заявив, що не потрєпить жорсткого ставлення до мігрантів, тож Туніс повинен піти іншим шляхом, щоб дотримати ЄС. У цьому випадку авторитарний тип правління президента Саїда буде корисним. Він може здійснювати дії швидше і фундаментальніше, ніж це відбувається у країнах, де панують демократичні процеси. До того ж він, ймовірно, буде дуже мотивований, тому що йому потрібно залатати дірки в Державному бюджеті. Від угоди з ЄС також залежить перспектива укладення кредитної угоди з Міжнародним валютним фондом (МВФ) на суму €1,75 млрд.

Брюссель заявив, що для досягнення швидких результатів і дотримання вимог ЄС Туніс повинен спочатку припинити рух човнів у напрямку до Італії та Мальти. Проте гарантій щодо позитивних результатів цієї такої угоди також немає.

Джерело: <https://tyzhden.ua/die-welt-iak-ies-razom-iz-tunisom-khoche-zupynyty-potoky-nelehalnoi-mihratsii-cherez-seredzemne-more/>

Стаття № 11

"Пінна вечірка". Як автомийки забруднюють малі річки Києва

Як бізнес забруднює води Дніпра, які масштаби несанкціонованих врізань у міські комунікації та колектори річок і чи борються з цією проблемою міські чиновники та екологічна інспекція.

СЕРЕДА, 9 СЕРПНЯ 2023, 08:30 - ОЛЕКСАНДР КОЛЕСНИЧЕНКО

TEXTY.ORG.UA

У Києві налічуються понад три десятки малих річок. Вони були важливою частиною життя прашурів – на берегах будували хати, ставили млини, гатили греблі, зводили захист від загарбників. Зараз роль цих річок істотно менша. Абсолютна більшість з них частково або повністю схована в підземні колектори і протікає в малолюдних промислових зонах та приватному секторі. Поверх загнаних у бетон річок збудовані автомобільні дороги.

Головна функція, яку виконують малі річки Києва зараз – прийом дощової води. Під час літніх злив та весняного водопілля обсяг води в річках суттєво збільшується. Потім уся ця вода потрапляє в Дніпро.

Втручання людини погіршило стан водойм. Головними чинниками забруднення є сміття і незаконні врізання для зливу стоків. Власники споруд без централізованої каналізації несанкціоновано врізаються в колектори, аби не будувати септики, а приватні підприємства зливають в ріки забруднені відходи.

Поки українці переходять на безфосфатні пральні порошки і намагаються сортувати сміття, окремі недобросовісні підприємці перетворюють води Дніпра на "квітуче" болото. Одними з найбільших забруднювачів води є автомобільні мийки, що врізаються в колектори збору дощової води та колектори річок. Вони зливають воду, перемішану з дешевими автомобільними шампунями та пально-мастильними матеріалами.

Вартість будівництва і запуску автомобільної мийки в Києві становить десятки тисяч доларів і залежить від розміру та розташування, ділиться в розмові з ЕП один з власників такого бізнесу. Для цього необхідно підготувати стос документів та отримати дозволи від державних та місцевих органів влади, а також від контрольних інстанцій.

Серед переліку дозволів – погодження від управління земельних ресурсів міста, управління екологічної безпеки, головного лікаря санітарно-епідеміологічної станції. Обов'язковою умовою є отримання технічних умов для підключення каналізації та водопостачання. Крім цього, необхідно забезпечити мінімальний вплив автомийки на природу.

"Скидання стічних вод від автомобільних мийок у водні об'єкти має здійснюватися на підставі дозволу на спеціальне водокористування, а в каналізаційну мережу – на підставі договору з підприємством водопровідно-каналізаційного господарства", – повідомили ЕП в Державній екологічній інспекції.

"Ще два-три місяці протягнемо". Чому у водоканалах б'ють на сполох через тарифи і хто винен в іржавій воді з-під крана

На автомийках необхідно встановити очисні споруди, вартість яких становить 3-5 тис дол, та підключитися до системи центрального водовідведення. Встановлення системи фільтрації та накопичення води коштуватиме ще 4 тис дол. У перелік щомісячних витрат на обслуговування такого бізнесу також входять фільтри та картриджі.

Дослідник малих річок Києва та дигер Кирило Степанець каже, що в Києві існують "умільці", які спеціалізуються на врізаннях у колектори. "Є люди, які за гроші роблять цю роботу. Може, частина власників автомийок намагається методом "тику" вийти до колектора, але якусь консультацію бізнесмени в них беруть", – каже він.

Назвати точну частку автомийок, які незаконно зливають неочищену воду в колектори, неможливо, додає дослідник. Для цього необхідно робити масштабне дослідження і брати аналізи води біля кожної з них. "Наприклад, на вулиці Сирецькій на відкритих ділянках річки Сирець у воді видно потоки піни. Така ж ситуація на вулиці Глибочицькій, тільки річка Глибочиця повністю захована під землею", – розповідає Степанець.

Він додає, що окремі автомийки можуть очищати частину води і зливати стоки "помірковано", аби не привертати до себе уваги.

У Києві налічується близько 2 тис. незаконних врізань у мережі водовідведення, ідеться в Екологічній стратегії розвитку Києва до 2030 року, розробленій Київською міською державною адміністрацією. Крім цього, існують сотні зливостоків, які не перебувають на балансі жодного підприємства.

"Скільки токсичних речовин потрапляє в Дніпро через незаконні врізання та безхазяйні зливостоків – невідомо, адже офіційні перевірки просто не враховують ці об'єкти", – повідомляв експерт постійної комісії Київради з питань екологічної політики Костянтин Яловий.

Мийні засоби з вмістом фосфатів, які використовують автомийки, створюють сприятливе середовище для розмноження мікроскопічних водоростей, що спричиняють цвітіння водойми. В останні роки літнє цвітіння Дніпра набуло тривожних масштабів. Головним "донором" фосфатів для Дніпра в межах Києва є її притока Либідь. У неї впадають близько 20 річок і струмків. Лабораторний аналіз свідчить про поганий стан Либіді: у воді містяться солі, аміак, фосфати та пальне.

"У річку Либідь вливаються малі річки-притоки, канали, зливні дощові води, стоки незаконних врізань. Якість води в річці контролює лабораторія по всьому руслу – від витoku до місця впадіння в Дніпро.

Прощай, пакете з пакетами? Що зміниться після заборони пластикових пакунків

У точці впадіння Либіді в Дніпро за якісними показниками вода належить до екологічної категорії та класу "вода погана, брудна". У воді недостатня концентрація розчиненого кисню, високий вміст нітритів, аміаку, нітратів, фосфатів, органічних сполук, фенолів, синтетичних поверхнево-активних речовин, нафтопродуктів", – повідомили в КП "Плесо".

Термін самоочищення водойми залежить від концентрації та кількості скинутих забруднень, швидкості повного обміну води у водоймі, випаровування або розкладу сполук, яка забруднює, кліматичних умов. Синтетичні поверхнево-активні речовини розкладаються понад шість місяців.

Комунальники переконують, що періодично обстежують та очищають русло річки Либідь, її приток, прибережно-захисних смуг та захисних решіток на перепускних трубах річки. На думку Степанця, у Києві більше за брудну воду від автомобілів річкам шкодять врізання з господарсько-побутовими відходами. "Автомийки – друга за серйозністю проблема після нелегальних каналізацій", – каже він.

Забруднення поверхневих чи підземних вод та самовільне проведення гідротехнічних робіт карається штрафом від однієї до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (17-85 тис грн) або ув'язненням на строк до п'яти років. Зробити воду в столичному регіоні чистішою допоможе інвентаризація мереж і ліквідація незаконних врізань.

Джерело: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/08/9/703032/>

Стаття №12

Учасниці конкурсу "Міс Всесвіт" в Індонезії звинуватили організаторів у сексуальних домаганнях

09.08.2023, 14:01 • 396 • o



Шість учасниць "Міс Всесвіт" в Індонезії звинуватили організаторів конкурсу у сексуальних домаганнях, подавши відповідні заяви до поліції. Правоохоронці запевнили, що буде проведено розслідування.

Конкурс краси в Індонезії проходив у столиці Джакарті з 29 липня по 3 серпня. За словами моделей, організатори просили їх роздягатися до білизни "для перевірки тіла". Про інцидент розповіли у місцевих новинах Official iNews, передає **Обозреватель**, інформує **UAINFO.org**.

"Організація "Міс Всесвіт" дуже серйозно ставиться до звинувачень у сексуальному насильстві та неналежній поведінці. Забезпечення безпечного місця для жінок є найважливішим пріоритетом організації "Міс Всесвіт", – повідомляється в заяві організації.

Зазначимо, що релігійні групи Індонезії, найгустонаселенішої мусульманської країни світу, раніше виступали проти проведення конкурсів краси в цілому.

Джерело: <https://uainfo.org/blognews/1691571984-uchasnitsi-konkursu-mis-vsesvit-v-indoneziyi-zvinuvatili.html>

Дівчата повідомили в поліцію, що їх просили роздягатися для проведення медогляду в кімнаті, де перебувало понад 20 осіб, більшість з яких – чоловіки. Потім учасниць сфотографували топлес. Адвокатка заявниць Мелліса Ангграсні наголосила, що у подібних "перевірках" не було жодної необхідності.

Читайте також: Містер Біг із "Сексу і міста" прокоментував звинувачення у домаганнях та зізнався у зрадах дружині

Одна з моделей пізніше на пресконференції додала, що організатори просили її позувати в неналежній позі, у тому числі, розкривши ноги.

На інцидент відреагували представники міжнародного конкурсу "Міс Всесвіт", власницею якого є тайська трансгендерна медіамагнатка Джакапонг "Енн" Джакраутатип. Вони запевнили, що розбиратимуться у цьому питанні.





ТИЖДЕНЬ

Китай таємно відправляє в Росію спорядження, якого вистачило б на цілу армію, – POLITICO

25 Липня 2023, 11:38



«Китай, попри заклики Пекіна до миру, наближається до червоної лінії в постачанні достатньої кількості нелетального, але корисного у військовому відношенні обладнання до Росії», – пише видання POLITICO.

Наприклад, згідно з митними документами, отриманими журналістами POLITICO, російські покупці замовили сотні тисяч бронезитетів і шоломів виробництва китайської компанії Shanghai H Win.

«Захисного спорядження було б достатньо, щоб екіпувати багатьох мобілізованих Росією з моменту вторгнення. Крім того, йдеться про безпілотники, які можна використовувати для керування артилерійським вогнем або скидання гранат, а також тепловізійні оптичні приціли», – пише видання.

Україна також є клієнтом Китаю, але імпорт більшості обладнання, про яке йдеться в матеріалі, різко скоротився. «Цього року Росія імпортувала з Китаю безліпнізників на суму понад 1000 мільйонів – у 30 разів більше, ніж Україна. А китайський експорт кераміки (компонента, що використовується в броньжилетах), збільшився на 69% до Росії до більш ніж \$225 млн, в той час як експорт в Україну впав на 61% до всього лише \$5 млн, свідчать дані китайської та української митниць», – пише портал ITSCG.

«Цілком очевидно, що Китай, попри всі свої заяви про нейтралітет, насправді підтримує позиції Росії в цій війні», – каже Хелена Леґард, провідний аналітик, що спеціалізується на китайській обороні і зовнішній політиці в Mercator Institute for China Studies (Берлін).

Але і це ще не все. Як стверджує POLITICO, через Китай до Росії надходить потік технологій, котрі можуть містити компоненти, виготовлені на Заході. Посилаючись на дослідження KSE Institute, аналітичного центру, афілійованого з Київською школою економіки, POLITICO стверджує, що понад 60% імпортованих критично важливих компонентів російської зброї, знайдених на полі бою, походять від американських компаній.

Проте Захід мало що може зробити, щоб змусити Пекін зупинити потоки продукції подвійного призначення до Росії. Хелена Легарда вважає, що ЄС запровадить вторинні санкції, якщо Китай продасть Росії зброю або військову техніку. Проте коли йдеться про бронезишити, тепловізори чи комерційні дрони, напевно, чи варто очікувати на реакцію Брюсселя.

Читайте також: **Росія-Китай. Вісь, народжена вірусом**

«Лише Сполучені Штати мають реальну можливість накласти повну заборону на транзакції в доларах, як це було зроблено Вашингтоном, коли він запровадив санкції проти Ірану через його таємну ядерну програму», — пише видання.

«ЄС, однак, не має такої потужної санкційної зброї, оскільки євро набагато менш поширений на світових ринках. Він також не поспішає діяти. У своєму останньому пакеті санкцій проти Росії минулого місяця ЄС склав список із семи китайських компаній, яким не можна дозволяти торгувати з блоком. Але після лобіювання з боку Пекіна Брюссель виключив чотири компанії з чорного списку», – пише POLITICO.

Джерело: <https://tyzhden.ua/kytaj-taiemno-vidpravliaie-v-rosiiu-sporiadzhennia-iakoho-vystachylo-b-na-tsilu-armiiu-politico/>